

Turističke specifičnosti grada Venecije

Franolić, Lorena

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Tourism and Hospitality Management / Sveučilište u Rijeci, Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:191:730087>

Rights / Prava: [Attribution 4.0 International](#)/[Imenovanje 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-22**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of Tourism and Hospitality Management - Repository of students works of the Faculty of Tourism and Hospitality Management](#)

SVEUČILIŠTE U RIJECI
Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu
Sveučilišni prijediplomski studij

LORENA FRANOLIĆ

Turističke specifičnosti grada Venecije

Touristic specifics of the city of Venice

Završni rad

Opatija, 2024.

SVEUČILIŠTE U RIJECI
Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu
Sveučilišni prijediplomski studij
Poslovna ekonomija u turizmu i ugostiteljstvu
Studijski smjer: Menadžment u turizmu

Turističke specifičnosti grada Venecije

Touristic specifics of the city of Venice

Završni rad

Kolegij:	Turistička geografija	Student:	Lorena Franolić
Mentor:	dr. sc. Hrvoje Grofelnik , izv. prof.	Matični broj:	24762/19

Opatija, rujan 2024.

SVEUČILIŠTE U RIJECI UNIVERSITY OF RIJEKA
FAKULTET ZA MENADŽMENT U TURIZMU I UGOSTITELJSTVU
FACULTY OF TOURISM AND HOSPITALITY MANAGEMENT
OPATIJA, HRVATSKA CROATIA

IZJAVA O AUTORSTVU RADA I O JAVNOJ OBJAVI OBRANJENOG ZAVRŠNOG RADA

Lorena Franolić

(ime i prezime studenta)

0116166430

(matični broj studenta)

Turističke specifičnosti grada Venecije

(naslov rada)

Izjavljujem da sam ovaj rad samostalno izradila/o, te da su svi dijelovi rada, nalazi ili ideje koje su u radu citirane ili se temelje na drugim izvorima, bilo da su u pitanju knjige, znanstveni ili stručni članci, Internet stranice, zakoni i sl. u radu jasno označeni kao takvi, te navedeni u popisu literature.

Izjavljujem da kao student–autor završnog rada, dozvoljavam Fakultetu za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu Sveučilišta u Rijeci da ga trajno javno objavi i besplatno učini dostupnim javnosti u cjelovitom tekstu u mrežnom digitalnom repozitoriju Fakulteta za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu Sveučilišta u Rijeci.

U svrhu podržavanja otvorenog pristupa završnim radovima trajno objavljenim u javno dostupnom digitalnom repozitoriju Fakulteta za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu Sveučilišta u Rijeci, ovom izjavom dajem neisključivo imovinsko pravo iskorištavanja bez sadržajnog, vremenskog i prostornog mog završnog rada kao autorskog djela pod uvjetima *Creative Commons* licencije CC BY Imenovanje, prema opisu dostupnom na <http://creativecommons.org/licenses/>.

U Opatiji, 11. rujna 2024.

Potpis studenta

Sažetak

Grad Venecija jedno je od najpoznatijih turističkih odredišta Italije, ali i cijele Europe, budući da obiluje brojnim sadržajima vrijednima posjeta, napose veličanstvenim kulturnim zdanjima i svjetski poznatim manifestacijama. Takvo bogatstvo nažalost prate brojni problemi, poput prevelike napučenosti grada u vrijeme posjeta turista, što onemogućava normalan život domicilnog stanovništva. Kao takav, ovaj grad odličan je primjer masovnog turizma te savršen ogled negativnih posljedica istog, te tako i prvi grad koji je bio primoran donijeti odluku o naplaćivanju ulaza u sam grad. Osim spomenika i drugih znamenitosti koje se nižu uz Canal Grande koji prolazi kroz grad, za posjetitelje su privlačna odredišta i brojni kafići, kavane i restorani koji odišu višegodišnjom tradicijom u samom centru grada, na Trgu svetog Marka. Najpoznatija zdanja Venecije svakako su Duždeva palača i Bazilika svetog Marka koje se nalaze na istoimenom trgu, ali i brojne druge palače i crkve. Venecija je popularno turističko odredište tijekom cijele godine, no posebice u vrijeme važnih događanja, poput jedinstvenog Venecijanskog karnevala te Venecijanskog filmskog festivala, koji već dugi iz godina privlače ogroman broj posjetitelja iz cijelog svijeta.

Ključne riječi: Venecija, masovni turizam, kulturne znamenitosti, manifestacije

Abstract

The city of Venice is one of the most famous tourist destinations in Italy, as well as in the whole of Europe, as it abounds in numerous contents worth visiting, especially magnificent cultural buildings and world-famous events. Unfortunately, the same wealth is accompanied by numerous problems, such as overcrowding during tourist visits, which prevents the normal life of the resident population. As such, this city is an excellent example of mass tourism and a perfect example of its negative consequences, and the first city that was forced to make a decision on charging entrance fees to the city itself. In addition to the monuments and other sights that line the Grand Canal that runs through the city, there are also numerous cafes, coffee shops and restaurants that exude a long-standing tradition in the very center of the city, on St. Mark's Square. The most famous buildings in Venice are certainly the Doge's Palace. and the Basilica of St. Mark, which are located on the square of the same name, as well as numerous other palaces and churches. Venice is a popular tourist destination throughout the year, but especially during important events, such as the unique Venice Carnival and the Venice Film Festival, which have been attracting a huge number of visitors from all over the world for many years.

Key words: Venice, mass tourism, cultural monuments, manifestations

Sadržaj

Uvod	1
	1
1. Opća obilježja grada Venecije	3
	2
1.1. PRIRODNA OBILJEŽJA GRADA VENECIJE	3
	2
1.1.1. RELJEF GRADA VENECIJE	3
	2
1.1.2. KLIMA GRADA VENECIJE	4
	3
1.1.3. VODE GRADA VENECIJE	5
	3
1.2. DRUŠTVENA OBILJEŽJA GRADA VENECIJE	6
	4
1.2.1. POVIJEST GRADA VENECIJE	6
	4
1.2.2. STANOVNIŠTVO GRADA VENECIJE	7
	6
1.2.3. GOSPODARSTVO GRADA VENECIJE	8
	6
2. Turističke atrakcije grada Venecije	10
	8
2.1. BAZILIKA SVETOG MARKA	10
	8
2.2. DUŽDEVA PALAČA	13
	11
2.3. TRG SVETOG MARKA	16
	14
2.4. KANAL GRANDE	18
	16
2.5. TRŽNICA RIALTO	22
	20
2.6. VENECIJANSKE CRKVE	23
	21
2.6.1. SANTA MARIA GLORIOSA DEI FRARI	23
	21
2.6.2. SANTA MARIA DEI MIRACOLI	25
	23
2.6.3. SAN ZACCARIA	25
	23
2.6.4. SAN GIORGIO MAGGIORE	26
	24
2.6.5. CRKVA SAN SEBASTIANO	27
	25
2.6.6. MADONNA DELL'ORTO	28
	26
2.6.7. SAN PANTALON	28
	26

2.7. VENECIJANSKE PALAČE	29
	27
2.7.1. CA´D ORO	29
	27
2.7.2. CA´ FOSCARI	30
	28
2.7.3. PALAZZO VENDRAMIN-CALERGI	31
	29
2.7.4. CA´ DARIO	32
	30
2.7.5. CA´ REZZONICO	33
	31
2.7.6. PALAZZI BARBARO	34
	32
2.8. FESTIVALI I ZBIVANJA GRADA VENECIJE	35
	33
2.8.1. VENECIJANSKI KARNEVAL	35
	33
2.8.2. VENECIJANSKI FILMSKI FESTIVAL	37
	35
2.9. GASTRONOMSKA PONUDA VENECIJE	38
	36
3. TURIZAM GRADA VENECIJE	40
	38
3.1. VENECIJA TIJEKOM GODINE	40
	38
3.2. VRSTE TURIZMA U VENECIJI	41
	39
3.3. SMJEŠTAJNI KAPACITETI VENECIJE	42
	40
3.4. TURISTIČKA STATISTIKA I PROBLEMATIKA VENECIJE	43
	41
Zaključak	46
	44
Bibliografija	48
	46

Uvod

Venecija, nekad najjača sila Europe kao središte Mletačke Republike, danas je glavni grad talijanske pokrajine Veneto, smještene na sjeveroistočnom dijelu Italije, i to na obalnom dijelu, što joj osigurava povoljan prometni položaj. Poznata i kao grad na vodi, grad je koji turistu upravo i doslovno omogućuje taj doživljaj upoznavanja grada putovanjem gondolama po glavnom gradskom kanalu, Canalu Grande. Uz taj kanal niču mnoge veličanstvene palače, koje su od doba stvaranja do danas promijenile i brojne vlasnike i brojne funkcije, ali svakako ostale vrijedne posjeta. Osim palača duž kanala, treba istaknuti i Duždevu palaču, rezidenciju mletačkog dužda, ali i Baziliku svetog Marka, najslavniju gradsku crkvu. Ove dvije građevine središte su pozornosti na glavnom gradskom trgu, Trgu svetog Marka, također bogatom brojnim drugim crkvama, spomenicima, ali i kavanama, kafićima, barovima i restoranima koji privlače brojne turiste. Također, veliku privlačnu snagu za ovaj grad čine i festivali koji su ovdje postavili kvalitetne temelje za manifestacijski turizam, napose Venecijanski karneval, Venecijanski filmski festival, te Venecijanski bijenale, izložba suvremene likovne umjetnosti. Venecija, zahvaljujući bogatim sadržajima tijekom cijele godine, neprestano privlači velik broj turista, no ta masovnost je počela predstavljati problem za očuvanje grada, što je označilo jedan novi pravac u turizmu, a to je naplata ulaza u sam grad. Unatoč tomu, Venecija i dalje ostaje jedna od najposjećenijih europskih destinacija.

Predmet ovog rada jesu sve sastavnice turističke ponude grada Venecije koje ga čine jedinstvenim, a svrha je pobliže predstavljanje istih čitatelju kako bi stvorio dojam zašto je Venecija tako popularna turistička destinacija. Metode korištene u radu jesu prikupljanje podataka, analiza postojeće literature i internetskih izvora podataka, deskriptivna analiza te metoda sinteze podataka. Kao izvor podataka korišteni su sekundarni izvori podataka, iz domaće i strane literature, te stručne literature koja uključuje članke i internetske stranice.

Rad se sastoji od tri poglavlja, gdje prvo poglavlje opisuje osnovna obilježja ovog grada, podijeljena na prirodna i društvena obilježja u pripadajućim poglavljima. Drugo poglavlje ovog rada bavi se samim gradom, odnosno njegovim sadržajem, znamenitostima, crkvama, palačama, bazilikama, festivalima i zbivanjima. Važnije građevine, poput Duždeve palače i Bazilike svetog Marka, imaju svaka svoje poglavlje te su detaljno opisane i slikovno

prikazane, dok su brojne druge manje znane crkve i palače ukratko upisane u manjim potpoglavljima, i dalje sa slikovnim prikazom. Treće poglavlje bavi se turizmom grada Venecije, ponajprije njegovim brojkama te pratećom problematikom zbog prevelike posjećenosti, te opisuje poradi toga poduzete mjere. U zaključku je iznesena završna misao autorice o istraženoj temi.

1. Opća obilježja grada Venecije

Grad Venecija glavni je grad istoimene pokrajine u talijanskoj regiji Venetu koja se nalazi na najsjevernijem dijelu Italije, pružajući se od Dolomita na sjeveru do ravnica venecijanske lagune na jugu.¹ Regija broji 261.362 stanovnika, a zajedno s Padovom čini metropolu Padovu-Veneciju.² Sama je Venecija poznata po svojoj povijesti, zahvaljujući nekadašnjoj tituli središta Mletačke Republike te u skladu s time nosi brojne epitete poput “Kraljice Jadrana”, “Dominantne”, ali i drugih koji se odnose na njezine prirodne ljepote : “Grad vode”, “Grad mostova” i “Grad svjetlosti.”³

1.1. Prirodna obilježja grada Venecije

Prirodna obilježja nekog prostora elementi su prirode i okoliša koji reprezentiraju taj prostor ili regiju. To su geografske i fizičke karakteristike određenog prostora, a nastale zahvaljujući prirodnim procesima, u koje spadaju reljef, klima, vode i vegetacija, obrađene u slijedećim potpoglavljima.

1.1.1. Reljef grada Venecije

Venecija se nalazi u krajnje sjeverozapadnom dijelu Jadranskog mora, a na sjeveroistočnom dijelu Italije. Kroz lagunu, u smjeru istok-jug, proteže se Jadransko more, a na sjeveru i zapadu nalazi se kopno i kopneni dio grada Mestre. Venecijanska laguna, zatvoreni zaljev Jadranskog mora, proteže se od rijeke Sile na sjeveru do rijeke Brente na jugu te zahvaća površinu od 550km². Ovu lagunu krase superlativ najveće močvare u Sredozemlju.⁴ Najveću većinu lagune čine blatne pličine i slatine, te ima visoke oscilacije u razini vode, što predstavlja veliki problem glede poplava u gradu.

Od glavnog grada Italije, Rima, Venecija je udaljena 550 kilometara, a od prvog većeg grada, Padove, tek 50 kilometara. Sama venecijanska aglomeracija uključuje stari otočni dio s

¹ <https://www.enciklopedija.hr/clanak/64238>

² <https://hr.db-city.com/Italija--Veneto--Venecija--Venecija>

³ <https://wavedstudio.com/blog/la-serenissima>

⁴ Sylvia Poggioli: MOSE ProjeCt Aims to Part Venice Floods; jutarnje izdanje radio programa, 2008.

Lidom i Mestru na sjeverozapadnoj obali, a gradska jezgra se rasprostire na gusto zbijenoj otočnoj skupini od 118 otočića međusobno odvojenim kanalima i spojenim mostovima.⁵ Budući da su otočići glinene građe, nužnost je izgradnje Venecije na temeljima od drvenih balvana, dugima devet metara, zabijenima u mekano tlo.⁶ Neizbježno je i u posljednjim desetljećima jako uočljivo postupno tonjenje grada što predstavlja glavni problem gradskih nadležnih tijela.⁷

Slika 1.: Položaj grada Venecije (preuzeto 22.kolovoza 2024.)

Izvor:<https://mondotravel.hr/putovanje-venecija-i-otoci-lagune.html>

1.1.2. Klima grada Venecije

Klima Venecije izrazito je sredozemnog tipa sa značajnim utjecajem kontinentalnog sjevera, što dovodi do nešto oštrijih zima te ljeta blažih od južnijih dijelova Italije. Nerijetka je pojava blagi pad temperatura ispod nule zimi, ali rijetko ispod -5°C , a snijeg je još rjeđa pojava. Ljeti dominira kombinacija prosječne temperature od 27°C i visoke razine vlažnosti, koja je i tijekom godine iznad 60%.⁸ Kretanje temperatura tijekom godine, kao i količine padalina u Veneciji bolje je vidljivo na tablici broj 1. Zbog ovakvog doticaja klima neizbježni su jaki vjetrovi, naročito bura.

⁵ <https://www.enciklopedija.hr/clanak/64238>

⁶ <https://www.enciklopedija.hr/clanak/64238>

⁷ <https://galegeograf.wordpress.com/2013/03/16/venecija/>

⁸ https://www.putovnica.net/odredista/italija/venecija/klima-i-vrijeme-u-veneciji#google_vignette

Tablica 1. Kretanje temperatura i padalina u Veneciji tijekom godine

Mjesec	Minimalna dnevna temperatura (°C)	Maksimalna dnevna temperatura (°C)	Padaline (mm)	Dani s padalinama
Siječanj	-0,9	5,8	58,1	6,7
Veljača	0,7	8,2	54,2	6,2
Ožujak	3,8	12	57,1	6,6
Travanj	7,9	16,3	64,3	8,2
Svibanj	12,3	21,2	68,7	8,3
Lipanj	15,9	24,8	76,4	8,9
Srpanj	17,8	27,5	63,1	5,7
Kolovoz	17,3	27	83,1	6,7
Rujan	14,2	23,6	66	5,4
Listopad	0,4	18,1	69	6
Studeni	4,2	11,5	87,3	7,7
Prosinac	0	6,7	53,7	6,4

Izvor: <https://www.putovnica.net/odredista/italija/venecija/klima-i-vrijeme-u-veneciji>

1.1.3. Vode grada Venecije

Iako nosi naziv grada na vodi, more oko Venecije iznimno je hladno te se ne diči jarko plavom bojom kao većina Jadranskog mora. Ta se boja, ali i druga svojstva vode često mijenjaju zbog položaja grada u Venecijanskoj laguni. Tako je i uobičajeno da se određenih godina laguna i zaledi zbog sjevernog položaja i zatvorenosti prostora. Odlikuje ju močvarni karakter, te zbog toga mutnoća i prljavost, a posljednjih godina i zagađenost zbog pretjerane urbanizacije lagune.⁹

Veneciju nažalost obilježavaju poplave, poznate pod pojmom “Acqua alta”, posebno u vrijeme jeseni i zime, na što je stanovništvo naviklo, no i dalje je iznenađenje posjetiteljima. Kao rješenje, u turističkim uredima su dostupne posebne karte koje prikazuju uzvišene putanje do kojih voda ne bi trebala stići te ih tako čini sigurnima za prohod.¹⁰

1.2. Društvena obilježja grada Venecije

⁹ <https://galeograf.wordpress.com/2013/03/16/venecija/>

¹⁰ <https://www.putovnica.net/odredista/italija/venecija/klima-i-vrijeme-u-veneciji>

Društvena obilježja nekog prostora jesu aspekti društva i ljudskog djelovanja koji oblikuju i obilježavaju neko područje, zajednicu ili kulturu. Ona predstavljaju način na koji ljudi međusobno žive, organiziraju se i djeluju, dakle, povijest određenog prostora, njegovo stanovništvo odnosno demografska obilježja, te njegovo gospodarstvo.

1.2.1. Povijest grada Venecije

Prema tradiciji, grad Venecija osnovan je 421. godine, od strane stanovnika Veneta koji su, bježeći pred Gotima koji su pljačkali i palili sve pred sobom na putu prema juhu, potražili zaklon na nenaseljenim i neobrađenim otocima močvarne obale i tako sagradili, tada selo, danas grad Veneciju.¹¹ Iskorištavanjem lako branjivog položaja na moru uspostavljene su važne trgovačke veze s Bizantom gdje počinje trgovački uspon Venecije. Nedugo nakon osnutka, Venecija doživljava napad od strane Huna i njihovog vođe koji je opustošio Veneto. U bijegu od progonitelja u narednom razdoblju, dio stanovništva se sklanja na močvarne otoke gdje tako započinje vojvodstvo s prvim duždem na čelu, Paolucciom Anafestom, iako je prvi zapisani dužd Urso Ipato.¹² Dužd je bio izabrani vođa čije je ovlasti detaljno određivao venecijanski Ustav, a stvarnu je moć imalo Vijeće desetorice i 2000 članova Velikog vijeća, tijela iz kojeg su birani dužd i njegovi savjetnici.¹³ Djelujući unutar Rimskog Carstva, Venecija se razvija i jača svoj položaj kao glavne luke i trgovačkog središta tog prostora. 1171. godine osnovano je šest općina, tzv. "sestiera" u Veneciji, a dvije godine kasnije sagrađen je prvi "Rialto."¹⁴ Kao jaka sila koja je sudjelovala u križarskim ratovima, Venecija Četvrti križarski rat usmjerava k svojim ciljevima, osvajanju Bizanta, što joj u konačnici i uspijeva te postaje njegovim vladarom. Od 1260. godine obitelj Scaligeri vlada Venecijom. Cangrande prvi, utemeljitelj te dinastije, utjelovljenje je tipičnog totalitarnog vladara većine talijanskih gradova.

Do velikog preokreta u usponu Venecije dolazi zauzimanjem Konstantinopola od strane Turaka te portugalsko otkriće puta do Indije, čime Indija postaje dobavljač nekih bitnih sirovina, kao što je papar. Time pada trgovačka moć Venecije, a samim time i njeno

¹¹ Boulton, S. et al.: "Venecija i Veneto"; Zagreb, 2005.

¹² <https://www.enciklopedija.hr/clanak/64239>

¹³ <https://www.enciklopedija.hr/clanak/64239>

¹⁴ Boulton, S. et al.: "Venecija i Veneto"; Zagreb, 2005.

bogatstvo. Unatoč tome, brojni umjetnici i znanstvenici i dalje djeluju te jačaju njezino kulturno naslijeđe, poput Galilea, Monteverdija, Vivaldija.¹⁵ 1718. godine propada mletačko pomorsko carstvo predajom Moreje Turcima. Napoleon de Bonaparte 12. svibnja 1797. godine provaljuje u Veneto te dužd Lodovico Manin abdicira što označava kraj Mletačke Republike. Venecijanski teritorij prepušta se austrijskoj vlasti u zamjenu za Lombardiju. Ubrzo Napoleon postaje kraljem Italije i ponovno vlada Venecijom, no deset godina kasnije Bečki kongres vraća Veneto Austriji. Od 1848. do 1849. godine traje rat za nezavisnost i svojevrsna pobuna Venecije protiv austrijske vladavine pod upravom Daniela Manina, no završava predajom. Deset godina kasnije počinje nova pobuna, ponovno neuspješna, te tek nakon trećeg rata za nezavisnost Venecija postaje dijelom Kraljevine Italije pod vodstvom kralja Vittoria Emanuela te cvate, postavši drugom po veličini lukom u Italiji, nakon Genove. Venecija proživljava oba svjetska rata bez značajnijih događanja, tek u Drugom svjetskom ratu proživljava završnu operaciju protiv njemačke mornarice 1945. godine, gdje ju oslobađaju novozelandske trupe. Tako je Venecija i u tom teškom razdoblju nastavila svoj razvoj, primjerice, 1932. godine održan je prvi Venecijanski filmski festival, koji se i dan danas održava. 1966. godine poplave uništavaju Veneciju i to označava početak problema koji se nastavio kroz dulje buduće razdoblje, pa se usvajaju zakoni o smanjivanju zagađenja, slijeganja i borbi protiv poplava. 1979. godine oživljena je tradicija venecijanskog karnevala, jednog od posebnijih na svijetu. 2002. godine venecijanska Vlada odobrava gradnju brana protiv poplave u laguni, iako i dalje velik problem stvaraju erozija i šteta valova javnih i privatnih plovila te zagađenje s kopna.

1.2.2. Stanovništvo grada Venecije

Populacija grada Venecije u 2024. godini procijenjena je na 257,777 tisuća stanovnika, za razliku od 2011. godine, kada je ta brojka iznosila 261,362 stanovnika. Tako gustoća stanovništva iznosi 630 stanovnika po kilometru kvadratnom. Veneciju karakterizira konstantan pad broja stanovnika. Razlog tomu jesu porast cijena i troškova života uslijed nekontroliranog turističkog rasta. Iako je ovo popularno turističko odredište, veći postotak

¹⁵ <https://www.enciklopedija.hr/clanak/64239>

populacije zauzima domaće stanovništvo, čak 84,7%.¹⁶ Cjelokupna populacija podijeljena je na 52,6% ženskog i 47,4% muškog stanovništva, s time da 14,36% stanovništva spada u dobnu skupinu ispod 18 godina, što znači da je stanovništvo pretežno srednje i starije dobi.¹⁷ Prosječna dob venecijanskog stanovništva iznosi 46 godina, što je četiri godine starije od prosječne dobi talijanskog stanovništva. Stanovništvo pridaje veliku važnost obrazovanju, pa 24,8% stanovništva ima titulu sveučilišnog prvostupnika, a 17,4% je posegnulo i za višim stupnjem obrazovanja.¹⁸

1.2.3. Gospodarstvo grada Venecije

Venecija, kulturno i ekonomsko središte regije Veneto, iako nekad glavna trgovačka luka, danas glavninu svojih prihoda zasniva na turizmu, zahvaljujući činjenici da oko 14 milijuna turista posjećuje ovaj grad na godišnjoj bazi, što ga čini drugim najposjećenijim gradom u Italiji, poslije Rima.¹⁹ Unatoč velikom broju dolazaka, tek 4 milijuna od tih posjetitelja ostvaruje noćenje u Veneciji. Ni Veneciju nije zaobišao pad turizma uslijed COVID pandemije, pa tako i doprinos turizma bruto domaćem proizvodu. Nakon pada na iznos manji od 800 milijuna eura u 2020. godini, turizam i putovanja venecijanskom gospodarstvu donose 1.67 milijardu eura u 2022. godini.²⁰

Osim turizma, Veneciju karakterizira i teška industrija. Najveći kemijski centar, najveće termoelektrane i najveće skladište nafte smješteni su na kopnu Marghere te zapošljavaju velik broj venecijanskog stanovništva te tako čine važan ekonomski faktor ovog područja.²¹

Jedna od specifičnosti Venecije jest proizvodnja stakla, iako danas u padu, i dalje je zanimljiva turistima, posebice na otoku Murano, gdje posjetitelji dolaze trajektima i posjećuju muzej Museo del Vetro, koji im nudi prikaz duge staklarske tradicije.²²

¹⁶ https://www.citypopulation.de/en/italy/veneto/venezia/027042__venezia/

¹⁷ <https://worldpopulationreview.com/world-cities/venice-population>

¹⁸ <https://worldpopulationreview.com/world-cities/venice-population>

¹⁹ <https://www.zainoo.com/en/italy/veneto/venice/economy-politics>

²⁰ <https://www.zainoo.com/en/italy/veneto/venice/economy-politics>

²¹ <https://galegeograf.wordpress.com/2013/03/16/venecija/>

²² Boulton, S. et al.: "Venecija i Veneto"; Zagreb, 2005.

Također povijesno očuvana venecijanska tradicija jest ribarstvo i ribolov, te su ribari i dalje uobičajen prizor u laguni.

2. Turističke atrakcije grada Venecije

Turističke su atrakcije osnovni je motivacijski faktor u turizmu te su one mjesta, događaji, aktivnosti i znamenitosti koje privlače turiste i posjetitelje. One podrazumijevaju vrijednosti koje su povezane sa kulturnim, prirodnim, povijesnim ili zabavnim značajkama nekog područja. Bez turističkih atrakcija ne bi bilo turizma, ali bez turizma ne bi bilo ni turističkih atrakcija.²³ Turističke se atrakcije dijele na potencijalne i realne, a svakako su temeljni turistički resurs svake turističke destinacije koji određuje i uvjetuje strukturu njezine turističke ponude te razvoj turizma uopće. Od postojanja njihovog pojma postoje i nastojanja da ih klasificira s različitih stajališta. Neka općenito usvojena funkcionalna klasifikacija dijeli turističke atrakcije na prirodne i stvorene.²⁴

2.1. Bazilika svetog Marka

Bazilika svetog Marka smještena je u sestieru San Marco, srcu života Venecije, sjedištu mletačke političke i sudske uprave. Piazza San Marco, glavni trg ovog područja, zamišljen je kao pozadina za Duždevu palaču i baziliku.²⁵

Bazilika svetog Marka velika je i raskošna građevina s tlocrtom grčkog križa i okrunjena s pet velikih kupola, a treća je koja se gradila na tom mjestu. Prva je sagrađena da čuva tijelo svetog Marka u 9.stoljeću, a izgorjela je u požaru. Druga je srušena u 11.stoljeću kako bi se napravilo mjesta za još spektakularnije zdanje nepoznatog arhitekta. Bazilika je u daljnjem razdoblju pregrađivana, a 1897.godine nasljeđuje crkvu San Pietro iz sestiera Castello kao glavna venecijanska katedrala. Dotad je služila kao duždeva privatna kapela za službene svečanosti.

Od četiri kupole koje krasi baziliku, najznačajnije su Kupola Duhova i Kupola Spasova. Kupola Duhova prikazuje silazak Duha Svetoga u obliku golubice te je vjerojatno i prva kupola ukrašena mozaicima. Kupola Spasova ukrašena je mozaikom iz 13.stoljeća koji

²³ C.A.Gunn, 1972.

²⁴ Kušen, E.: Turizam i prostor: Klasifikacija turističkih atrakcija; 2001.

²⁵ https://www.putovnica.net/odredista/italija/venecija/sto-posjetiti-znamenitosti-u-veneciji/bazilika-svetog-marka#google_vignette

prikazuje Krista okruženog anđelima, dvanaesticom apostola te Djevicom Marijom, a rad je mletačkih majstora na koje je utjecala umjetnost Bizanta. Glavni portal bazilike, kao i drugi, u obliku je luka, a na njemu su isklesani radovi po mjesecima iz 13.stoljeća, pa je tako rujan prikazan beračem grožđa. Sva pročelja ukrašena su mozaicima, a iznad glavnog portala pogled privlače četiri konja, konji svetog Marka, odnosno kopije pozlaćenih originala koji se danas čuvaju unutar Bazilike.

Posebnost u unutrašnjosti bazilike jest elegantni ciborij iznad oltara, čiji su stupovi ukrašeni prizorima iz Novog zavjeta. Sami ostatci tijela svetog Marka smješteni su u oltaru. Za tijelo se vjerovalo da je uništeno u požaru 976.godine, a navodno se ponovno pojavilo kada je posvećena nova crkva 1094.godine te i dalje stoji pitanjem upita. Iznutra je bazilika jedinstven spoj istočnjačkih i zapadnih utjecaja, ukrašena mozaicima, mramorom i skulpturama te je kao takva bila savršeno mjesto za predstavljanje dužda gradu, primanje gradskih vođa, papa, prinčeva i veleposlanika, ali i za molitvu kapetana brodova prije isplovljavanja.

Neke od veličanstvenih zdanja unutar bazilike jesu Kapela Mascoli i Kapela sv.Petra. Kapela Mascoli u prošlosti je nazivana "Novom kapelom", a ime je dobila po muškom bratstvu "mascoli". Kapela sv.Petra ime nosi po reljefu svetog Petra na oltarnoj pregradi, okruženog prokuratorima koji ga štiju.

Veličanstvena oltarna slika bazilike jest Pala d'Oro, izrađena u 10.stoljeću od strane srednjovjekovnih zlatara, a sastoji se od 250 emajliranih slika na zlatnoj foliji, unutar pozlaćenog srebrnog gotičkog okvira. Prvobitno je naručena u Bizantu 976.godine, a dalje je kroz stoljeća dodatno uljepšavana. Nakon pada Mletačke Republike, Napoleon joj je oduzeo nešto dragog kamenja.

U bazilici se nalazi i bogata riznica, spremište dragocjenog ratnog plijena iz Carigrada, ponajviše predmete od zlata, srebra i stakla, a sadrži i stara talijanska umjetnička djela poput kadionice za tamjan. Izložbeni asortiman čine kaleži, pehari, relikvije, složene ikone arkanđela Mihaela te srebrni pozlaćeni relikvijarij iz 11.stoljeća u obliku bazilike s pet kupola.²⁶

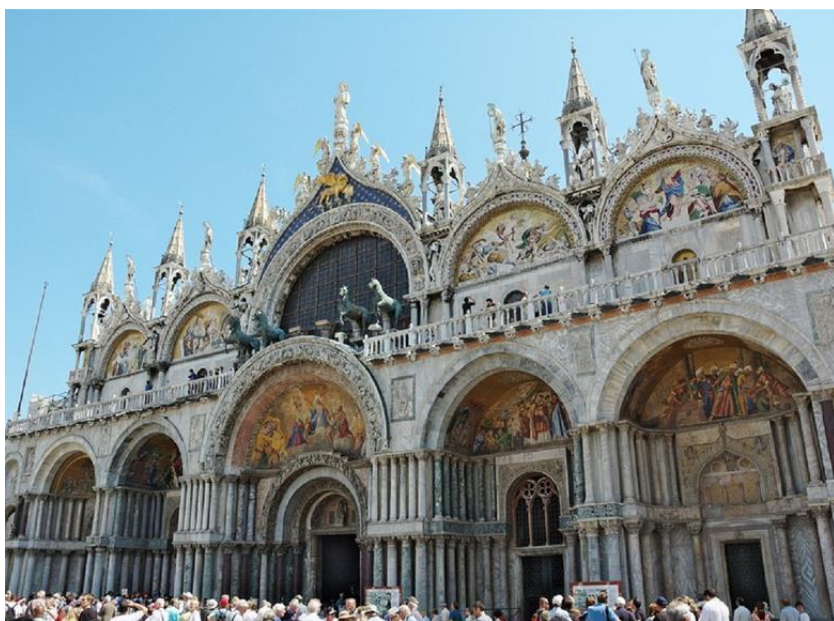
²⁶ Boulton, S. et al.: "Venecija i Veneto"; Zagreb, 2005.

Bazilika jest privlačna posjetiteljima iz cijelog svijeta, a osobito je divan prizor kada je potpuno osvijetljena te se tada može uživati u ljepotama mozaika. Baziliku prekriva više od 4000m² blistavih, zlatnih mozaika, od kojih su najstariji iz 12.stoljeća, djelo umjetnika s Istoka, čiju su tradiciju preuzeli mletački majstori, postepeno ju spajavši sa zapadnim, bizantskim utjecajima. Tijekom 16.stoljeća, skice i crteži Tinoretta, Tiziana, Veronesea i drugih umjetnika reproducirani su u mozaicima. Pavimento, pod Bazilike, složen je kao mozaik geometrijskih uzoraka i prekrasnih prizora zvijeri i ptica, od kojih mnogi imaju alegorijsko značenje. Mozaici na predvorju odnosno vestibulu pričaju priču iz Starog zavjeta, a počinju na južnom kraju s Kupolom Postanka sve do priče o Josipu i Mojsiju u kupolama na sjevernom kraju.

Baptisterij ili krstionica, zatvoren je za javnost, a nastao je u 14.stoljeću po nalogu dužda Andrea Dandola koji je ondje pokopan. Ovdje mozaici prikazuju život Isusa i Ivana Krstitelja. Krstionicu je kompozirao Sansovino te je on i pokopan ispod oltara.

Jedan od zaštitnih znakova ovog područja jest i zvonik svetog Marka, čija je svrha uživanje posjetitelja u prekrasnom pogledu na lagunu i Alpe. To je također vidikovac na kojem je Galileo Galilei pokazao svoj teleskop duždu Leonardu Donau 1609.godine. Do vrha se stiže dizalom koje može nositi 14 osoba, što najčešće i je slučaj zbog velikih gužvi, unatoč glasnoj zvonjavi od čak pet zvona koja će zateći one koje stignu na svoje odredište. Šiljak zvonika na vrhu krasi zlatni vjetrokaz, djelo Bartolomea Bona, koji je zaslužan i za današnji izgled zvonika, obnovom nakon potresa. Ipak, sasvim nenadano toranj se urušio 1902.godine, a novi je otvoren na blagdan svetog Marka 1912.godine. Alegorijski reljefi na crvenom mramoru zvonika prikazuju Pravdu kao Veneciju, Jupitera kao Kretu i Veneru kao Cipar.²⁷ Ova bazilika sastavni je dio venecijanskog kulta svetog Marka te danas služi kao gradska katedrala te je središte vjerskog i javnog života u Veneciji. Svake godine posjeti ju stotine tisuće posjetitelja, ulaz je besplatan, ali red je nerijetko podugačak pa se preporuča rezervirati obilazak bazilike s vodičem za bolji doživljaj i upoznavanje povijesti i bogatstva ovog zdanja.

²⁷ Price, Gillian: Top 10 - Venecija; 2012.

Slika 2: Bazilika svetog Marka (preuzeto 15.lipnja 2024.)

Izvor: <https://happytovisit.com/hr/attractions/Venecija/Bazilika-Svetog-Marka/visit-a173>

2.2. Duždeva palača

Na Baziliku svetog Marka nastavlja se još jedno veličanstveno zdanje, Duždeva palača, ostvarenje gotičke arhitekture, a nekoć središte moći Mletačke Republike i dom njezinih vladara, također omiljena posjetiteljima koji ju mogu doživjeti kroz više ruta, a preporučaju se “tajne rute Duždeve palače”, ture kroz političku i građansku povijest Venecije. Tajni put vodi u urede i Dvoranu činovnika, ured istražitelja Republike, komoru za mučenje i zatvore, odakle je Casanova poduzeo svoj spektakularni bijeg 1755. godine. Svi obilasci su ograničeni na 25 osoba i traju 75 minuta.

Duždeva palača ili “Palazzo Ducale” nastala je u 9.stoljeću kao utvrđeni dvorac, no i ona je, poput bazilike, uništena tijekom požara. Nakon rekonstrukcije u 14. i 15. stoljeću zadobija svoj današnji izgled, od ružičastog veronskog mramora na arkadama i istarskog kamena, s trijemom kojeg podupiru stupovi. Glavni ulaz u palaču gotička su vrata iz 15.stoljeća naziva Porta della Carta, od kojih prolaz vodi do slavluka Arco Foscari i u unutarnje dvorište. Kipovi Adama i Eve na tom slavluku kopije su originala iz 15.stoljeća, djela Antonija Rizza. Njegovo djelo jest i stubište Giganta koje je korišteno u ceremonijalne svrhe, ukrašeno kipovima dvaju duždeva, na čije su glave stavljene blistave “zogie”. Osim stubišta, palaču krase i dva mosta, Most uzdisaja, poznati most kojim su nekada prelazili prekršitelji

zakona na putu do istražitelja, te Ponte della Paglia, kraj kojega su nekada pristajali brodovi.

28

Svrha palače od same izgradnje bila je sjedište vlade, Palače pravde i rezidencija dužda. Dugi je niz godina to bila jedina građevina u Veneciji koja je imala pravo nositi naziv “palazzo”, dok su druge nazivane “casa” i skraćenicama. Iznutra je palača bila ukrašena upravo kako bi izazvala divljenje, ali i strahopoštovanje veleposlanika i dostojanstvenika. Palača se sastoji od četiri kata. Veći dio palače zauzimale su prostorije Velikog vijeća, a ostalo državnički apartmani, Collegium i Senat, prostorije Vijeća desetorice i oružarnice te zatvori. Prvi kat palače divan je prizor obasjan sunčevom svjetlošću koja se probija kroz lukove lođe. U prostoriji Velikog vijeća, zvanj Sala del Maggior Consiglio, na frizu gornjih zidova naslikano je prvih 76 duždeva, izuzevši Marina Faliera, proglašenog izdajnikom.

Palača je dostupna za obilazak kroz većinu svojih prostorija, zahvaljujući pločama s nazivima na talijanskom i engleskom jeziku te infracrvenim vodičom s najnovijim podacima. Svakako vrijedno razgleda jest Scala d’Oro, zlatno stubište, sagrađeno u 16.stoljeću, djelo Jacopa Sansovina. Ime je dobilo po bogato pozlaćenom stropu, vodi na drugi kat. Ondje se nalaze duždevi privatni apartmani, opustošeni po Napoleonovoj naredbi, pa danas u njima nema namještaja, te jedino što svjedoči o životu duždeva u njima jesu raskošni stropovi i veličanstveno isklesani dimnjaci, od kojih je najbogatije ukrašena Sala degli Scarlatti.

Drugi izlaz sa zlatnog stubišta vodi do trećeg kata i prostorija Vijeća, Sale delle Quattro Porte, te Anticollegia, čekaonice. Zidovi čekaonice ukrašeni su mitološkim prizorima koje je slikao Tintoretto, a za jedno od najupečatljivijih radova zaslužan je Veronese, naslikavši Otmicu Europe nasuprot prozora čekaonice. Iza čekaonice nalazi se Sala del Collegio, dvorana u kojoj se sastajao dužd sa svojim savjetnicima te gdje su se odvijale brojne rasprave o državničkim pitanjima, čiji veličanstveni strop ukrašava 11 Veroneseovih slika, od kojih je najpoznatija “Pravda i mir nude mač, ljestve i maslinovu grančicu Veneciji”. Sljedeća prostorija trećeg kata jest Sala del Senato, gdje bi dužd sjedio s oko 200 senatora i raspravljao o pitanjima vanjske politike ili imenovanju veleposlanika, a čiji su zidovi ukrašeni djelima Tintoretta.²⁹

²⁸ <https://hr.kuzminykh.org/1526-doges-palace.html>

²⁹ Boulton, S. et al : “Venecija i Veneto”; Zagreb, 2005.

Veoma važna prostorija bila je ona za sastanke Vijeća desetorice, a naziva Sala del Consiglio dei Dieci. Vijeće je osnovano 1310.godine radi istraživanja i kažnjavanja zločina koji su ugrožavali sigurnost Republike. Slike ove prostorije ukradene su od strane Napoleona, no uspješno su vraćene dvije najljepše: Starost i mladost te Junona dariva Veneciju. Ovu prostoriju slijedi Sala della Bussola, gdje su kriminalci iščekivali svoju sudbinu pred Vijećem. Odavde drvena vrata vode u prostorije Glave desetorice, prostorije republičkih istražitelja, a naposljetku do komore za mučenje i zatvora. Druga vrata vode do oružarnice, koja se može pohvaliti jednom od najboljih zbirki u Europi.

Osim zlatnog stubišta, unutar palače nalazi se i Scala dei Censori, koja ponovno vodi do drugog kata, pokraj Sale del Guariento, do Sale del Maggior Consiglio ili Dvorane Velikog vijeća. Ta je dvorana bila mjesto okupljanja Velikog vijeća radi glasanja o ustavnim pitanjima, izglasavanja zakona ili izbora najviših dužnosnika Serenissime. Osim toga, dvorana je upotrebljavana i za balove Republike Venecije. Jedna od najvećih slika na svijeta nalazi se na istočnom zidu dvorane, a to je Tintoretov "Raj", dok strop dvorane ukrašavaju paneli koji veličaju Republiku, od kojih je najljepši "Trijumf Venecije".³⁰

Iz ove dvorane niz prolaza i stubišta vodi do Mosta uzdisaja koji palaču povezuje s "Novim zatvorima", sagrađenima između 1556. i 1595. godine. Čelije su smještene pod krovom, a nazivaju se Piombi, te su zatvorenicama bile puno ugodnije od onih smještenih u prizemlju, naziva Pozzi. I dan danas se u ćelijama mogu vidjeti zapisi zatvorenika. Posjetiteljima se u obilasku pokazuje Casanovina ćelija u Piombima te priča o njegovom bijegu.

Posjet palače završava uredima Avogarije gdje su državni tužitelji pripremali suđenja.

Nakon obilaska palače i Mosta uzdisaja, posjetitelj se može zateći na najpoznatijoj šetnici Venecije, Rivi degli Schiavoni, koja je ime dobila po hrvatskim trgovcima koji su ondje imali svoje štandove.³¹

³⁰ Jepson, Tim: Upoznajte Veneciju; 1997.

³¹ Price, Gillian: Top 10 - Venecija; 2012.

Slika 3: Duždeva palača (preuzeto 15.lipnja 2024.)

Izvor: https://www.getyourguide.com/venecija-135/venecija-duzdeva-palaca-ulazak-bez-reda-obilazak-male-grupe-t409783/?visitor-id=0F23B79515A74205BAE57A78D0E1BD9B&locale_autoredirect_optout=true

2.3. Trg svetog Marka

Osim dvaju najraskošnijih zdanja Venecije, Bazilike svetog Marka i Duždeve palače, Trg svetog Marka nudi još štošta svojim posjetiteljima.

Kroz svoju dugu povijest Piazza San Marco bila je svjedokom svečanih povorki, procesija, političkih aktivnosti i mnogobrojnih karnevalskih proslava. Osim palače i bazilike, ovaj trg odlikuju i brojni elegantni kafići, orkestri na otvorenom i mondeni butici pod arkadama Procurative. Unatoč ovoj raskoši, trg je jedno od gradskih područja koje je prvo na udaru plime, pa je nerijetka pojava vidjeti turiste i domaćine kako oprezno koračaju po daskama koje prekrivaju poplavljeni trg.

Sam se trg sastoji od tri dijela: Piazze, koja je ograđena Prokurativama te Tornjem sa satom, a poznata po Bazilici sv.Marka; zatim manjeg trga, Piazzette s Duždevom palačom i Nacionalnom knjižnicom svetog Marka, te Piazzette dei Leoncini, trgu koje ime nosi po kipovima lavova koji se ondje nalaze.

Središta trgova u Europi nerijetko jesu gradski satovi, a takav se jedan nalazi i na ovom trgu. Torre dell'Orologio bogato je ukrašen sat na tornju na sjevernoj strani Piazze, iznad nadsvodenog prolaza koji vodi do četvrti Mercerije. Sagrađen je krajem 15.stoljeća, a smatra se da je središnji dio osmislio Mauro Coducci. S prikazima mjesečevih mijena i zodijaka, pozlaćeni sat s plavim emajlom prvobitno je izrađen za moreplovce. Sam mehanizam

trenutno je izložen u Duždevoj palači i čeka završetak restauracijskih radova na tornju. U tjednima Uzašašća sat radi i tada privlači mnoštvo posjetitelja koji gledaju figure magova kako se pojavljuju iz bočnih vrata da bi iskazali poštovanje Djevici i Djetetu, kipovima iznad sata. Na samom vrhu nalaze se dvije velike brončane figure koje udaraju u zvono svaki puni sat.³²

Na trgu svetog Marka nalaze se i brojni muzeji i galerije, od kojih treba istaknuti Museo Correr, čiju jezgru čini velika zbirka umjetničkih djela i dokumenata imućnog opata Teodora Corraera. Na prvom katu nalaze se kipovi Antonija Canove te zemljovid, novac, oklopi te izlošci vezani uz instituciju dužda. Na drugom katu nalazi se Museo del Risorgimento posvećen povijesti grada do 1866.godine kada je Venecija postala dijelom ujedinjene Italije, kao i Quadreria, galerija slika, koja omogućuje kronološko praćenje razvoja venecijanskog slikarstva, a najpoznatija djela jesu Carpacciova. Jedna od najpoznatijih slika ovdje izložena jest "Pieta" Giovannija Bellinija.

Jedno od omiljenih sastajališta književnika poput Byrona, Dickensa i Prousta bio je Caffè Florian. Kavana je to u Novim Prokurativama, osnovana 1720.godine, što ju čini i najstarijom kavanom koja i dan danas radi. Ime je dobio po vlasniku i osnivaču Florianu Francesconiju. Odlična lokacija ubrzo ga je učinila popularnim odredištem, uz činjenicu da je to bila jedina ondašnja kavana koja je dozvoljavala ulaz ženama. Današnja kavana ima sedam salona: Salon slavni, Salon senata, Kineski salon, Orijentalni salon, Salon godišnjih doba, Salon ogledala te u 20. stoljeću dodani Salon Liberty. Krajem 20.stoljeća kavana je otvorila svoje podružnice u Firenci, Abu Dhabiju, Londonu i Dubaiju te tako počela svoje širenje na globalni plan.³³

Još jedna poznata kavana na trgu jest Caffè Quadri, nekada omiljeno okupljalište austrijskih trupa prilikom okupacije. Kavana je otvorena 1638.godine s nazivom "Rimedio". 1775.godine u Veneciju stiže Giorgio Quadri, zajedno sa svojom ženom čija je velika želja bila investicija u mjesto koje će služiti "vruću crnu vodu" te par tako otkupljuje Rimedio te počinje s posluživanjem turske kave. Nadalje je kavana otkupljena od strane braće Vaerini, koji su je proširili te dodali restoran na gornji kat. Dolaskom obitelji Alajmo kavana

³² Price, Gillian: Top 10 - Venecija; 2012

³³ Jepson, Tim: Upoznajte Veneciju; 1997.

započinje veliku restauraciju i dobiva svoj današnji izgled te ponudu pica, doručka, apertiva i snack-ova.

Iza Novih Prokurativa nalaze se Giardinetti Reali ili Kraljevski vrtovi, uređeni početkom 19.stoljeća.

Slika 4: Trg svetog Marka (preuzeto 15.lipnja 2024.)

Izvor:<https://www.alo.rs/razonoda/zanimljivosti/719739/najlepsi-salon-evrope-trg-svetog-marka-u-veneciji/vest>

2.4. Kanal Grande

Kanal Grande ili Veliki Kanal, najveći je venecijanski je kanal koji prolazi središtem grada i slijedi tok starog riječnog korita. Venecijancima je poznat kao “Canalazzo” te je od samih početaka Rimskog Carstva bio glavna gradska prometnica kojom su plovile velike galije i trgovački brodovi, a danas vrvi “vaporettima”, izletničkim brodovima, barkama i gondolama. Kanal je dug gotovo četiri kilometra, s prosječnom dubinom od pet metara te širinom od 30 do 90 metara, a premošćuju ga tri glavna mosta: Scalzi, Rialto i Accademia. Nedavno je podignut i četvrti, Ponte della Costituzione. Također je predmetom brojnih događanja, od kojih je najznačajnija i najspektakularnija Regata Storica koja se održava prve nedjelje u rujnu, a označava procesiju povijesnih venecijanskih plovila s posadom u tradicionalnim odorama, nakon čega se održavaju utrke čamaca i gondola kanalom.³⁴

Canal Grande s obje je strane okružen brojnim povijesnim zdanjima i bogatim palačama koje služe kao primjer najljepših djela mletačke arhitekture, a gotovo svaki palazzo nosi ime neke

³⁴ Jepson, Tim: Upoznajte Veneciju; 1997.

ugledne obitelji. Unatoč ostarjelosti i uništenosti od strane prirode, ali i čovjeka, Canal Grande i dalje slovi kao “najljepša ulica na svijetu.”³⁵

Posjetiteljima se preporuča doživjeti ljepotu kanala iz gondola, ili pak, ako se odluče za jeftiniju varijantu, iz vaporetta. Za plovidbu kanalom dostupno je nekoliko linija, no samo prva linija omogućuje pojedinačan pregled palača uz kanal, protegnuvši plovidbu od prve postaje do San Zaccaria na četrdesetak minuta.³⁶

Jedna od prvih palača na putu jest neoklasicistička palača iz 18.stoljeća, Palazzo Diedo, te ujedno i mjesto rođenja Angela Emo, posljednjeg admirala mletačke flote. Nasuprot ove palače nalazi se upravna zgrada željeznice, uz željezničku postaju Santa Lucia, sagrađenu sredinom 19.stoljeća. Uz postaju je jedna znamenita crkva, Santa Maria di Nazareth, poznata i kao Chiesa degli Scalzi po navodno bosonogom karmelićaninu koji ju je izgradio. Ovdje je pokopan posljednji dužd, Ludovico Manin. Nasuprot ove crkve nalazi se još jedna, San Siemone Piccolo, unatoč imenu velika, ali zatvorena za javnost. Most Scalzi, između ove dvije sakralne građevine, prvi je most na koji posjetitelj nailazi ploveći ovom linijom. Izgrađen je 1943.godine, zamijenivši originalni željezni most. Nakon crkve slijedi Palazzo Calbo Crotta, koji je danas prenamijenjen u Hotel Principe s četiri zvjezdice, te Palazzo Flangini, Palazzo Gritti te Casa Adoldo i Palazzo Foscari-Contarini.

Niz veličanstvenih palača započinje crkva San Geremia u kojoj se nalaze relikvije svete Lucije. Tik uz nju niče Palazzo Labia, zatim Palazzo Querini te Ca' dei Cuori koja je tako nazvana po srcima u obiteljskom grbu. Nasuprot ovim zdanjima nalazi se novi niz palača: Palazzo Dona' Balbi, obitelji iz koje su dolazili duždevi, Palazzo Giovanelli, obitelji članova Velikog vijeća, Fondaco dei Turchi koja danas služi kao Prirodoslovni muzej te Deposito del Meglio, zgrada s kruništem i rekonstrukcijom lava svetog Marka, a nekad žitnica. Jedna od najljepših palača ovog dijela kanala jest Palazzo Vendramin Calergi, ranorenesansna palača, u kojoj je preminuo skladatelj Richard Wagner, a danas služi kao kockarnica.³⁷ Nasuprot njoj niče jedna upečatljiva palača, Palazzo Belloni Battagia, s upadljivim tornjićima. Treba spomenuti i Palazzo Marcello, Palazzo Erizzo, Palazzo Emo, Palazzo Tron te San Stae, koja zapanjuje svojim baroknim pročeljem s mramornim kipovima.

³⁵Izjava veleposlanika francuskog kralja Charlesa VIII., 1495.g.

³⁶ Boulton, S. et al.: “Venecija i Veneto”; Zagreb, 2005.

³⁷ <https://www.photowalkinvenice.com/palazzo-loredan-vendramin-calergi>

Brojne su palače prenamijenjene u novije doba: tako je Ca' Pesaro danas mjesto Galerije moderne umjetnosti i Orijentalnog muzeja, a Tribunale Fabbriche Nuove, nekada zgrada tržnice danas je sjedište Vrhovnog suda. Uz kanal još stoji nekadašnja ribarnica, Pescheria, a danas je očuvana u lijepoj dvorani lažnog gotičkog stila iz 1907.godine. Nasuprot ribarnici nalazi se najpoznatija venecijanska gotička palača, Ca' d Oro, koja čuva slike, freske i kipove iz zbirke baruna Giorgia Franchettija, koji je oporukom ostavio i palaču i njezin sadržaj Veneciji. Uz nju se nalazi Palazzo Sagredo, s pročeljem i venecijansko-bizantinskog i gotičkog stila, zatim Palazzo Foscarini, prebivalište Marca Foscarinija, diplomata i znanstvenika, a naposljetku i dužda.

Daljna plovidba vodi posjetitelja do četvrti Rialto, najstarije i najprometnije gradske četvrti. Svakako se preporuča posjet veličanstvenoj dvorani zrcala, koja se nalazi u Palazzo Papadopoli. Palazzo Farsetti i Palazzo Loredan, u kojima je bilo Gradsko vijeće, sagrađeni su oko 1200.godine, a spojeni 1868.godine. Palazzo Forsetti postao je akademija za mlade umjetnike, uključujući i Casanovu. Kraj ovih palača nalazi se Casetta Dandolo, za koju se vjeruje da je mjesto rođenja dužda Enrica Dandola. Ovu četvrt obilježava drugi od tri mostova kanala, Most Rialta, koji je sagrađen kako bi se premostio kanal u dijelu grada koji je oduvijek bio glavna poslovna gradska četvrt. Uz most se nalazi Palazzo Camerlenghi, koji je služio za urede gradskih rizničara, a u prizemlju je bio zatvor.³⁸

Nadalje tokom kanala on oštro zavija na mjestu poznato kao La Volta, te je to mjesto posljednja etapa Regate Storice. Iz ondašnje Palazzo Balbi, sjedišta pokrajinske vlade, Napoleon je promatrao jednu od tih regata, održanu u njegovu čast 1807.godine. Crkva svetog Samuela jedna je od sakralnih građevina na ovom prostoru uz koju se nalazi Palazzo Capello Malipiero. Druge palače ovog "zavoja" jesu: Palazzo Giustinian, Palazzo Marcello, Palazzo Grassi, danas izložbeni prostor Fiat-a, Palazzo Barbarigo, Palazzo Garzoni, danas dio sveučilišta te Palazzo Moro Lin ili palača s trinaest prozora. Posebno treba istaknuti Palazzo Mocenigo, koju čine četiri međusobno povezane palače, sa spomen-pločom pjesniku Byronu koji je ondje odsjeo 1818.godine.

Duž posljednjeg dijela kanala također se pruža niz raskošnih palača, poput Palazzo degli Scrigni, Palazzo Loredan, Palazzo del Duca, Palazzo Falier, Palazzo Franchetti Cavalli, Palazzo Barbaro, Palazzo Barbarigo te Palazzo Dario. Središnje mjesto ovog dijela kanal

³⁸ <https://www.welcometoitalia.com/it/top10-venezia/alla-scoperta-di-rialto/>

jest drveni most Accademia, sagrađen 1932.godine kao privremena zamjena za željezni most iz 19.stoljeća, no na zahtjev građana je sačuvan. Niče uz Accademiu, nekadašnju crkvu koja danas obiluje galerijama te čini najveću zbirku venecijanskih slika na svijetu. Treba istaknuti i Ca' Grande, iznimno veliku klasičnu palaču, projekt Sansovina za Giacoma Cornara, nećaka ciparske kraljice. Sam krajnji dio kanala pruža pogled na Trg svetog Marka i njegova veličanstvena zdanja. Ovdje se nalaze Palazzo Contarini Fasan, Palazzo Salviati, Palazzo Tiepolo, Palazzo Giustinian i Palazzo Treves Bonfili. Pozornost svakako privlači crkva Santa Maria della Salute, svojim monumentalnim proporcijama. Sagrađena je da obilježi završetak epidemije kuge 1630.godine. Uz crkvu se pruža zgrada carinarnice, Dogana di Mare. Na vrhu carinarnice uzdiže se figura Fortune koja istodobno služi kao vjetrokaz. Pogled s Dogane obuhvaća Duždevu palaču i baziliku svetog Marka, pa diči kao jedna od najdomljivih panorama Venecije.³⁹

Osim ove uobičajene plovidbe za upoznavanje Venecije, te spomenute Regate Storice, Canal Grande mjesto je i svetkovine Madonna della Salute, koja se održava 21.studenog, te se posjećuje crkva Santa Maria della Salute, uz hodočašće preko lanala na privremenom pontonskom mostu.⁴⁰

Slika 5: Kanal Grande (preuzeto 15.lipnja 2024.)

Izvor:<https://blog.dnevnik.hr/vedranmarijic/2014/03/1631747362/venecija-grad-kanala-i-mostova.html>

³⁹ Boulton, S. et al.: "Venecija i Veneto"; Zagreb, 2005.

⁴⁰ Price, Gillian: Top 10 Venecija; 2012.

2.5. Tržnica Rialto

Spomenuta četvrt Rialto krije trgovačko žarište grada koje i danas vrvi životom kao i u prošlosti, prema povijesnim zapisima od 1097.godine. Tržnica je također i povijesno središte grada nazvano po Rivoaltusu, povišenom utvrđenom terenu koje je prve doseljenike štitilo od poplava. Unatoč starosti područja, većina je zgrada ipak iz 16.stoljeća, budući da je Rialto 1514.godine poharao velik požar.⁴¹

Osim središnje tržnice voća i povrća te ribarnice, ovo područje obuhvaća i najstariju gradsku crkvu, javnu tribinu, palaču Camerlenghija, prvu gradsku banku, prekrasni prolaz te Fabricche Nuove.

Tržnica voća i povrća, isključivo sezonskog, predstavlja pravu gozbu za osjetila s umjetnički aranžiranim stolovima, a ribarnica ili Pescheria, podignuta 1907.godine u neogotičkom stilu pruža širok asortiman ribljih proizvoda, među kojima su najpopularnije žive jegulje, rakovi, goleme sabljarko i svježa tuna.

San Giacomo di Rialto, najstarija gradska crkva, prema legendi je utemeljena od strane pobožnog tesara u 5.stoljeću, a današnja građevina potječe iz srednjeg vijeka. Na vanjskom zidu apside crkve može se pročitati natpis koji poziva sve trgovce koji posjećuju tržnicu na poštenje. Dimenzijama ovo je malena crkva, no s neobičnim zvonikom te gotičkim portikom te velikim satom iz 15.stoljeća na službu lokalnim trgovcima.

Il Gobbo di Rialto mramorni je kip koji krasi javnu tribinu, mjesto nekadašnjeg objavljivanja zakona i imena zločinaca, nasuprot crkve San Giacomo di Rialto. Kip je djelo Pietra da Saloa iz 16.stoljeća. Tada je bio dobrodošao prizor za sitnije kriminalce koji su bili prisiljeni podnositi kritike i udarce od Piazze San Marco do ovog mjesta.

Već spomenuta palača ukošenih zidova, Palazzo dei Camerlenghi, potječe iz 1525.godine, a služila je kao zatvor za dužnike, a gornji katovi kao uredi gradskih rizničara ili camerlenghija. U blizini su se sastajali i trgovci za dogovor svih bitnih poslova, točnije ispred prve gradske banke, Banco Giro Arcade. Banka je nastala 1175.godine, a danas je preobražena u vinoteku.

Ruga degli Orefici prekrasan je natkriveni prolaz ukrašen freskama, a još od 14.stoljeća dom je zlatara, srebrnara i trgovaca svilom.⁴²

⁴¹ <https://www.welcometoitalia.com/it/top10-venezia/alla-scoperta-di-rialto/>

⁴² Boulton, S. et al.: "Venecija i Veneto"; 2005.

Fabbriche Nuove, kompleks je i djelo Jacoba Sansovinija iz 16.stoljeća, prepoznatljivo po 25 lukova arkade u prizemlju.

Uski prolazi ove tržnice nose nazive poput Orefici (zlatari), Pescaria (ribarnica) i Erberia (tržnica povrćem) jer su nekoć istovrsne trgovine bile okupljene na jednom mjestu, a zalagajnice za trgovce također su imale slikovite nazive poput Scimmia (majmun) i Do Mori (Dva Maura).⁴³

Slika 6: Tržnica Rialto (preuzeto 15.lipnja 2024.)

Izvor: <https://www.cntraveler.com/shops/venice/mercato-di-rialto>

2.6. Venecijanske crkve

Osim već spomenutih sakralnih građevina duž Canal Grande te one najvažnije u cijeloj Veneciji, Bazilike svetog Marka, Venecija obiluje raskošnim crkvama koje čine spomenik njezinoj arhitekturi.

2.6.1. Santa Maria Gloriosa dei Frari

Remek-djelo venecijanske sakralne arhitekture, prostrana franjevačka crkva naziva Santa Maria Gloriosa dei Frari iz 15.stoljeća, dovršena je tek nakon sto godina, zajedno s crkvom Santi Giovanni e Paolo. Bogata je Tizianovim i Bellinijevim platnima te grobnicama duždeva i umjetnika. Jedna od takvih umjetnina je i Tizianov prikaz Marijina Uznesenja iz

⁴³ Price, Gillian: "Top 10 Venecija"; 2012.

1518.godine, na kojem je Marija odjevena u grimizni plašt i okružena svecima, a ispod njih je 12 apostola koji u čudu uzdižu ruke prema nebu.⁴⁴

Svetište je od broda crkve odvojeno oltarnom pregradom, koju čini spoj renesansnih i gotičkih elemenata Pietra Lombarda i Bartoloema Bona. U samoj sakristiji nalazi se Bellinijev triptih u izvornom renesansnom okviru.

Tri reda sjedala u ovoj crkvi čine redovnička sjedala koja su jedinstvena za Veneciju, a djelo su Marca Cozzija s očitim utjecajem sjevernoeuropskih stilova.

Crkvu krase i Canovin mauzolej, golemi spomenik, nastao je prema Canovinom neoklasicističkom nacrtu za Tizianovu nikad sagrađenu grobnicu. Ovdje je pokopan i Tizian, nakon smrti od kuge 1576.godine, no njegov je mauzolej dovršen tek 300 godina kasnije. Svoj mauzolej ovdje ima i dužd Giovanni Pesaro, a čudovišta i likovi od crnog mramora koji podupiru sarkofag na baroknom spomeniku navode kritičare na zajedljive komentare poput :”Nemoguće je naći primjer lošijeg ukusa od ovog.”⁴⁵

Nakon propasti Republike, samostan i dvorišta crkve postali su dom Državnog arhiva. Tako je oko 300 prostorija i 70 kilometara polica ispunjeno neprocjenjivim zapisima o povijesti Venecije iz 9.stoljeća, što uključuje i Zlatnu knjigu venecijanske aristokracije.

Slika 7: Crkva Santa Maria Gloriosa dei Frari (preuzeto 15.lipnja 2024.)

Izvor:<https://www.shutterstock.com/image-photo/view-santa-maria-gloriosa-dei-frari-429232780>

⁴⁴ Jepson, Tim: “Upoznajte Veneciju”; 1997.

⁴⁵ Boulton, S. et al.: “Venecija i Veneto”; Zagreb; 2005.

2.6.2. Santa Maria dei Miracoli

Crkva Santa Maria dei Miracoli jedna je od omiljenih za vjenčanja i djelo Pietra Lombardija. U njoj je smještena značajna ikona Svete Marije od Čudesa, po kojoj je i imenovana. Ovo je zdanje jedno od najboljih primjera renesansne venecijanske arhitekture. Ipak, bila je primorana na obnove zbog utjecaja vlage, što je neuobičajeno za renesansna zdanja budući da su se zidovi od opeke oblagali mramornim pločama, no između ploča i zidova je ostavljena šupljina za protok zraka.⁴⁶

Slika 8: Crkva Santa Maria dei Miracoli (preuzeto 15.lipnja 2024.)

Izvor:<https://www.istockphoto.com/it/foto/la-chiesa-di-santa-maria-dei-miracoli-%C3%A8-una-chiesa-di-venezia-del-primo-rinascimento-gm1348197421-425472452>

2.6.3. San Zaccaria

Crkva San Zaccaria nalazi se na istoimenom trgu te je gotičko-renesansna crkva iz 15.stoljeća, prvotno izgrađena u 9.stoljeću za smještanje relikvija svetog Zaharija. Još je devet duždeva pokopano u kripti crkve. Današnji izgled dobiva višerednim obnovama nakon požara 1105.godine.

Crkvu krase velika luneta s kipom svetog Zaharija, kao i zanimljivo ukrašeno Coduccijevo pročelje i oltarna pala "Bogorodica sa svecima" Giovannija Bellinija iz 1505.godine.

⁴⁶ Jepson, Tim : "Upoznajte Veneciju"; 1997.

U samostanu svetog Zaharije, koji danas služi kao policijska postaja, najbogatiji su Mlečani smještali svoje kćeri, a ondje su se održavale i lutkarske predstave, iako i dalje kruže priče o ondašnjem razuzdanom životu.⁴⁷

Slika 9: Crkva San Zaccaria (preuzeto 15.lipnja 2024.)

Izvor:<https://marcadoc.com/en/curiosity/venice-the-sunken-crypt-of-san-zaccaria>

2.6.4. San Giorgio Maggiore

Crkva San Giorgio Maggiore benediktinska je crkva iz 16.stoljeća, djelo Andrea Palladija, nadahnuta izgledom grčkih hramova. Preko puta ove crkve nalazi se Trg svetog Marka, a ona je sama podignuta s ciljem prikaza sjaja Venecije. Upravo je zato fasada bazilike blještavo bijele boje te djelomice prikriva cigleno tijelo crkve. Bazilika je bogata brojnim umjetničkim djelima velikih majstora poput Sebastiana Riccija, Tintoretta i Palma Mlađeg. Na zidovima prezbiterija dvije su Tintorettove slike iz 1594.godine: “Posljednja večera” i “Skupljanje mane”. Zvonik ove crkve služi kao vidikovac s prekrasnim pogledom na grad, a spektakl su i gregorijanski napjevi na nedjeljnim misama.⁴⁸

⁴⁷ Boulton, S. et al.: “Venecija i Veneto”; Zagreb, 2005.

⁴⁸ Jepson, Tim : “Upoznajte Veneciju”; 1997.

Slika 10: Crkva San Giorgio Maggiore (preuzeto 15.lipnja 2024.)

Izvor: https://venicelover.com/san_giorgio_maggiore.html

2.6.5. Crkva San Sebastiano

Crkva San Sebastiano remek-djelo je iz 16.stoljeća čiji je strop, zidove, krila orgulja i oltar godinama ukrašavao Paolo Veronese, a krasi ju i djela Tintoretta i Tiziana. Sam Veronese pokopan je među svojim remek-djelima koja se trenutačno obnavljaju. Crkva je podignuta kao zahvala nakon završetka epidemije kuge i nosi ime sveca kojeg se asocira s bolešću.⁴⁹

Slika 11: Crkva San Sebastiano (preuzeto 15.lipnja 2024.)

Izvor: <https://www.visitvenezia.eu/attrazioni-e-cose-da-vedere-a-venezia/chiese/chiesa-di-san-sebastiano>

⁴⁹ Boulton, S. et al.: "Venecija i Veneto"; Zagreb, 2005.

2.6.6. Madonna dell'Orto

Crkva Madonne dell'Orto bila je rodna župa Tintoretta i stoga obiluje nizom njegovih djela, ali i njegovom grobnicom. Podignuta je sredinom 14.stoljeća po naredbi Tiberija da Parme, koji je ondje i pokopan. Visoki oltar crkve okružuju dva remek-djela iz 1546.godine- dramatični "Posljednji sud" i starozavjetni prizor "Štovanje zlatnog teleta". Tintoretto je pokopan u apsidnoj kapelici na desnoj strani crkve, zajedno sa svoje dvoje djece.⁵⁰

Slika 12: Crkva Madonna dell'Orto (preuzeto 15.lipnja 2024.)

Izvor:<https://www.viator.com/it-IT/Venice-attractions/Madonna-dellOrto-Church/overview/d522-a9761>

2.6.7. San Pantalon

Crkva San Pantaleone Martine, poznatija kao San Pantalon, crkva je iz 17.stoljeća te župna crkva Vikarijata San Polo-Santa Croce-Dorsoduro. Trošno pročelje ove crkve skriva dva iznimno značajna blaga. Jedno je čavao kojim je proboden Isus Krist na križu, a nalazi se u gotičkom oltaru. Drugo blago jest veličanstven strop Giana Antonija Fumianija, koji je bio njegovo životno djelo, u svakom smislu te riječi, budući da je radio na njemu sve dok nije pao sa skele i poginuo.⁵¹

⁵⁰ Jepson, Tim: "Upoznajte Veneciju"; 1997.

⁵¹ Boulton, S. et al.: "Venecija i Veneto", Zagreb, 2005.

Slika 13: Strop crkve San Pantalon (preuzeto 15.lipnja 2024.)

Izvor: <https://www.visitvenezia.eu/en/venetianity/discover-venice/the-church-of-san-pantalon-one-of-the-most-beautiful-ceilings-in-the-world>

2.7. Venecijanske palače

Najznačajnije venecijanske palače, osim već detaljno opisane Duždeve palače, nalaze se uz Canal Grande. Venecijanske palače prepoznatljive su po specifičnim arhitektonskim obilježjima, od kojih je prvo njihov prvi kat, piano nobile, s visokim stropom i raskošnim salonima te odajama za stanovanje. Pročelje palača najčešće je okrenuto prema kanalu, a vanjski su zidovi obloženi skupim kamenom kako bi zadivili posjetitelje. Također se u palače ulazi s kanala, te svaka ima svoje mjesto za vezanje gondola i doček posjetitelja. Ulazni portali palača naglašeni su obiteljskim grbom na sredini. Nasuprot prednjoj strani, otvorenoj za javnost, dvorišta su zatvorena te su se upotrebljavala za poslovne transakcije. Krovove nerijetko ukrašavaju ljevčkasti dimnjaci, postavljeni uzduž vanjskih zidova palače.⁵² Ovo će poglavlje detaljnije obraditi neke od spomenutih, ali i drugih spektakularnih venecijanskih palača.

2.7.1. Ca' d Oro

Ca' d' Oro ili "Zlatna palača", prvotnog imena Palazzo Santa Sofia, sadašnje ime dobiva zahvaljujući raskošno ukrašenoj fasadi, odnosno zlatnih elemenata iste. Izgradnja palače naručena je od strane plemićke obitelji Contarini, koja je Veneciji donijela velik broj

⁵² Boulton, S. et al.: "Venecija i Veneto"; Zagreb, 2005.

duždeva, a trajala je desetak godina. Palača je djelo klesara iz 15.stoljeća, a projektanti zdanja jesu Giovanni i Bartolomeo Bon, zaslužni za izgradnju i same Duždeve palače. Ova venecijansko gotička palača sagrađena je oko manjeg unutarnjeg dvorišta, kao i mnoštvo takvih u Veneciji. Nakon izmjene nekoliko privatnih vlasnika, zadnje je vlasništvo palo u ruke baruna Giorgija Franchettija, koji je palači darovao bogatu kolekciju umjetnina koje su danas izložene u Galeriji Franchetti unutar palače te posjetiteljima nude uvid u djela slavni talijanskih umjetnika ili autora iz flamanske škole, ali i u razne skulpture i keramičke predmete.⁵³

Slika 14: Ca'd Oro (preuzeto 15.lipnja 2024.)Slika br.13.: Ca'd Oro (preuzeto 15.lipnja 2024.)

Izvor:<https://www.mediastorehouse.co.uk/fine-art-storehouse/travel-imagery/travel-destinations-venice-italy/ca-d-oro-12006048.html>

2.7.2. Ca' Foscari

Ca' Foscari ili Palazzo Foscari primjer je kasnogotičke arhitekture na strateškom zavoju kanala, La Volti. Zajedno sa susjednom Palazzo Giustinian tvori najveću gotičku cjenilu na Canalu Grande. Nekada je na mjestu ove palače stajala Casa Delle Due Torri, koja je to ime nosila jer je sa strana imala kule, a u sredini samo dva kata. Na aukciji ju 1452.godine kupuje

⁵³ Jepson, Tim :”Upoznajte Veneciju”; 1997.

dužd Francesco Foscari kako bi pronašao dom svojoj obitelji, te ruši postojeću palaču, s željom ponovnog početka i zatiranja svakog traga prijašnjih vlasnika. I ovu palaču grade Giovanni i Bartolomeo Bon, i to kroz nekoliko godina tako da se novi vlasnik uspio useliti tik pred svoju smrt. Palača je služila kao rezidencija za važne goste poput europskih vladara i diplomata, ali i, zahvaljujući svom izvrsnom položaju koji nudi spektakularan pogled, i omiljeno mjesto brojnih slikara za slikanje Canala Grande. Kasnije je upotrebljavana kao bolnica, zatim vojarna austrijske vojske, a naposljetku kao Viša škola za trgovinu iz koje kasnije postaje fakultet te je palača i danas dio Venecijanskog sveučilišta.⁵⁴

Slika 15: Ca' Foscari (preuzeto 15.lipnja 2024.)

Izvor: https://en.wikipedia.org/wiki/Ca%27_Foscari

2.7.3. Palazzo Vendramin-Calergi

Ova svečana renesansna palača, djelo arhitekata Lombarda i Coduccija, bila je dom niza plemićkih obitelji, uključujući i kretskog trgovca Calergija 1589.godine, a još jedan poznati stanar bio je i njemački skladatelj Richard Wagner koji je ovdje proveo posljednje godine svog života.⁵⁵ Palaču je projektirao arhitekt Mauro Coducci za obitelj Loredan koja je Veneciji dala tri dužda. Zbog smrti Coduccija, dovršetak izgradnje palače preuzima bottega Lombardo. Palača mijenja niz vlasnika, od čega profitira nadogradnjom “Bijelog krila” na

⁵⁴ Boulton, S. et al.: “Venecija i Veneto”; Zagreb, 2005.

⁵⁵ <https://www.photowalkinvenice.com/palazzo-loredan-vendramin-calergi>

desnoj strani dvorišta te tako dobiva oblik slova L, no to je zdanje ubrzo srušeno. Od 1739. godine palača zapada pod vlasništvo obitelji Vendramin-Calergi, koja u nju dolazi ženidbom i obitava ondje jedan vijek. Danas je palača u vlasništvu grada Venecija te je ondje smješten Venecijanski kazino, a zimi i Muzej Wagner.⁵⁶

Slika 16: Palazzo Vendramin-Calergi (preuzeto 15.lipnja 2024.)

Izvor:<https://www.visitvenezia.eu/en/venetianity/discover-venice/ca-vendramin-calergi-and-the-wagner-museum-a-symphony-on-the-grand-canal>

2.7.4. Ca' Dario

Ca' Dario asimetrična je palača iz 1486.godine, ukrašena raznobojnim kamenim medaljonima, imena tondi. Palača je sagrađena od strane Pietra Lombarda za Giovannija Darija, veleposlanika u Konstantinopolu koji je sklopio mirovni ugovor između Venecije i Turske i tako nakratko prekinuo dugogodišnje neprijateljstvo. Nakon smrti Darija, palača pripada njegovoj kćeri, koja se udaje za Vicenza Barbara, vlasnika susjedne Palazzo Barbaro Wolkoff. Velika renovacija palače odvija se u 19.stoljeću. Palača glasi kao ukleta zbog brojnih nesreća koje su zadesile prethodne vlasnike, ali također je i predmet umjetničkih djela Clauda Moneta, izloženih u Umjetničkom institutu u Chicagu te Nacionalnom muzeju umjetnosti u Walesu.⁵⁷

⁵⁶ Boulton, S. et al.: "Venecija i Veneto"; Zagreb, 2005.

⁵⁷ <https://www.atlasobscura.com/places/palazzo-dario>

Slika 17: Ca' Dario (preuzeto 15.lipnja 2024.)

Izvor: <https://initalia.virgilio.it/mistero-ca-dario-casa-maledetta-venezia-32061>

2.7.5. Ca' Rezzonico

Ca' Rezzonico jedna je od najljepših baroknih palača na Canal Grande, raskošno ukrašena s Tiepolovim stropnim freskama, prekrasnim lusterima od murano stakla i bogato urešenim stilskim namještajem. Podignuta je za obitelj Bon, a projektirao ju je Baldassao Longheni, jedan od najvećih venecijanskih baroknih arhitekata. Gradnju ove trokatne palače od bijelog mramora prekida smrt Longhena i bankrot Bona, a drugi kat nastavlja Giorgio Massari po izvornom nacrtu, za obitelj Rezzonico. Završetak izgradnje palače označava i društveno uzdizanje obitelji Rezzonico, no do 1810. godine obiteljska linija izumire. Nakon izmjena privatnih vlasnika palaču preuzima Gradsko vijeće za Muzej venecijanskog života u 18.stoljeću te je danas to jedan od najboljih venecijanskih muzeja, uključujući slike Pietra Longhija, Francesca Guardi i Giandomenica Tiepola.⁵⁸

⁵⁸ Boulton, S. et al.: "Venecija i Veneto"; Zagreb, 2005.

Slika 18: Ca' Rezzonico (preuzeto 15.lipnja 2024.)

Izvor:<https://venezianews.it/artnightvenezia-2022/ca-rezzonico-museo-del-settecento-veneziano/>

2.7.6. Palazzi Barbaro

Palazzi Barbaro ili Palazzo Barbaro-Curtis zapravo čini par susjednih palača koje su nekada bile dom patricijske obitelji Barbaro. Prva od palača sagrađena je u venecijansko-gotičkom stilu od strane Giovannija Bona, a druga je sagrađena u baroknom stilu od strane Antonija Gasparija. U 16.stoljeću palače dopijevaju pod vlasništvo obitelji Barbaro, a u 18.stoljeću palača dobiva raskošnu knjižnicu sa veličanstveno oslikanim stropom, remek-djelom Giovannija Battiste Tiepola. Nadalje palača mijenja niz vlasnika, a od 19.stoljeća zapada pod vlasništvo obitelji Curtis, dok mnoga poznata lica ondje samo privremeno borave. Cole Porter, Djagiljev, Monet i Whistler samo su neke od poznatih osoba ovdje ugošćenih. Henry James ovdje je napisao *The Aspen Papers*, a radnju romana *Krila golubice* smjestio je u ovu palaču, što dovoljno govori o bajkovitosti ove palače.⁵⁹

⁵⁹ <https://househistree.com/houses/palazzo-barbaro>

Slika 19: Palazzi Barbaro (preuzeto 15.lipnja 2024.)

Izvor: <https://househistree.com/houses/palazzo-barbaro>

2.8. Festivali i zbivanja grada Venecije

Venecija je za posjetitelje grad koji nudi razonodu u svaku doba godine, iako se preporučaju ljetni mjeseci. Svake se sezone ovdje održavaju fantastični festivali karakteristični za Veneciju, a krajem ljeta nedostatak opera, kazališnih predstava i koncerata nadomještaju Međunarodni filmski festival i Bijenale, jedne od najboljih kulturnih manifestacija na globalnom nivou. Nadaleko najpoznatije događanje u Veneciji, po kojem je i međunarodno prepoznatljiva, jest tradicionalni karneval u veljači. Osim spomenute Regate storice, treba spomenuti i Vogalongu, nenatjecateljsku plovidbu brodova na vesla, zatim događanja poput Festa del redentore, Madonna del Salute, Venecijanski maraton, Su e zo per i ponti, La Sensa, Festa di San Rocco i mnoga druga.⁶⁰

2.8.1. Venecijanski karneval

Nezaobilazno desetodnevno ludilo zahvaća Veneciju u doba prije korizme, kada ulice vrve kostimiranim domaćim “plemstvom”, ali i prikladno odjevenim posjetiteljima. Sam početak karnevala označen je letom golubice (Volo della Colombina) kada se sa zvonika na Trgu svetog Marka spušta akrobat ili papirnata golubica uz obasipanje promatrača konfetima, a završetak karnevala je na dan pokladnog utorka. Maske i kostimi imaju vrlo važnu ulogu u

⁶⁰ Boulton, S. et al.: “Venecija i Veneto”; Zagreb, 2005.

ovom događanju, gdje ključ igra anonimnost koja pridaje ovom festivalu duh slobode. Sve društvene podjele su razriješene i sve je dopušteno. Tradicija karnevala započela je u 11.stoljeću, kada se u drevnim dokumentima spominju “masqueradersi” kao ljudi pod maskama, a slavlje je započelo zbog pobjede Mletačke Republike nad akvilejskim patrijarhom Ulrichom di Trevenom. Vrhunac popularnosti karneval doseže u 18.stoljeću. Tada je karneval započinjao nizom balova na Trgu svetog Marka, što se može vidjeti na zidnoj freski poznatog kafića Quadri na trgu. Unatoč usponu, isti je dočekala i stagnacija zbog industrijalizacije pa karneval gubi na važnosti, ali je uspješno ožvijen 1979.godine. Otada su svake godine kostimi sve bogatiji, a proslave sve spontanije. Nekadašnje maske izrađivali su isključivo venecijanski majstori maski, cijenjeni umjetnici koji su svojim radom stigli reputaciju u tadašnjem društvu. Statut iz 15.stoljeća koji propisuje specifične materijale i načine izrada maski te vrsta maski i danas drži važnost među današnjim stvarateljima maski. Klasičan je lik karnevala Kolumbina, koja nosi čipku i pregaču, ali nema masku. Bogato je ukrašena zlatnim ili srebrnim kristalicima ili perjem. Također treba spomenuti i Bautu, karnevalsku masku za muškarce, koja prekriva cijelo lice, s grotesknim rupama za oči. Pomalo drugačija maska od ostalih jest Medico dela peste, koju obilježava dugačak kljun, dobiven iz metode sprječavanja širenja kuge, pa se može vidjeti i cjelokupni kostim liječnika u doba kuge, koji se sastoji od srednjovjekovnog liječničkog štitnika za lice sa spomenutim kljunom i crne halje. Moretta je ženska ovalna maska ukrašena crnim baršunom sa širokim otvorima za oči bez otvora za usta, a maska Lavra označava modernu masku bijele boje s pozlaćenim detaljima. Ovo dvotjedno slavlje privlači posjetitelje iz cijelog svijeta, a šetnja Venecijom pruža svojevrsno putovanje kroz prošlost, dok večeri nude zabavu uz brojne druge atraktivne sadržaje poput gutača vatre, trapezista, uličnih umjetnika i glazbenika.⁶¹

⁶¹ Price, Gillian: “Top 10 Venecija”; 2012.

Slika 20: Venecijanski karneval (preuzeto 15.lipnja 2024.)

Izvor:<https://kuna.hr/putovanja/karneval-u-veneciji-iz-osijeka-2/>

2.8.2. Venecijanski filmski festival

Ljubitelji filma iz cijelog svijeta okupljaju se na venecijanskom otočiću Lidu svake godine krajem ljeta na Međunarodnom filmskom festivalu čija tradicija započinje 1932.godine pod sponzorstvom Bijenala, što ga čini najstarijim filmskim festivalom na svijetu. Spektakularan uspjeh festivala dovodi do toga da je samo četiri godine kasnije podignut Palazzo del Cinema.⁶² Tijekom svojeg dugogodišnjeg postojanja festival je uspješno privlačio velika imena iz svijeta filma, ali su ga obilježile i birokracija i unutarnje političke borbe. Festival traje dva tjedna krajem kolovoza i početkom rujna, a filmovi se prikazuju i danju i noću na brojnim mjestima među kojima je i spomenuti Palazzo del Cinema. Održava se na otoku Lido do kojeg se stiže kratkom vožnjom od Trga svetog Marka. Ulaznice za javnost prodaju se izravno u kinima na dan projekcije, a program se može unaprijed nabaviti u turističkom uredu i na njegovim web-stranicama. Glavna nagrada festivala je Zlatni lav za najbolji film, a dijele se nagrade i za režiju, glumca i glumicu te druge posebne nagrade. Pobjednika odlučuje stručni žiri u sastavu od poznatih redateljskih imena. Ovaj spektakl privlači brojna

⁶² <https://www.hostelsclub.com/hr/magazine/67-filmski-festival-u-veneciji#commento-login-box-container>

poznata imena u Veneciju, što automatski povlači dodatnu privlačnu snagu za još posjetitelja željnih kontakta sa slavnim osobama.⁶³

Slika 21: Venecijanski filmski festival (preuzeto 15.lipnja 2024.)

Izvor:<https://www.helitaly.com/venice-international-film-festival-helicopter-transfer/>

2.9. Gastronomska ponuda Venecije

Tradicionalni venecijanski specijaliteti temelje se na najsvježijim sezonskim sastojcima, mesu i siru s kopna te velikom izboru riba i plodova mora. Kao i u ostatku Italije, i ovdje se jede tjestenina, no tipična je palenta od kukuruznog brašne, te mnoge vrste rižota. Takav je Risotto alle Seppie, crni rižoto od sipe, kao i Risi e Bisi, rižoto sa svježim graškom i slaninom. Od drugih predjela treba istaknuti Brodo di Pesce, riblju juhu, Zuppu di Cozze, dagnje s bijelim vinom, češnjakom i peršinom, Carpaccio od sirove govedine, Antipasto di Frutti di Mare, izbor svježih plodova mora te Fiori di Zucchini, prženo cvijeće tikvice punjeno ribljom pjenom. Glavno jelo mogu činti Sardine in Saor, sardine sa slatko-kiselim umakom, Anguille in Umido, jegulje u umaku od rajčica, Fegato alla Veneziana, mekana teleća jetrica, kojima kao prilog služe razne salate, najčešće zelena i radič, a slijede ih deseerti poput tiramisua i sladoleda. Neizostavan dio venecijanske kuhinje jesu i venecijanski sirevi poput asiaga, fontina i montasta. Uz ovako bogat izbor hrane neizostavna su i dobra vina, pogotovo s obzirom na činjenicu da se u pokrajini Veneto proizvodi pozamašna količina talijanskih vina, ali i digestiv grappa. Više se proizvodi bijelo vino od crvenog, poput Bianco di Custoza, Breganze i Maculan. Za one koji ne konzumiraju alkohol,

⁶³ Price, Gillian: "Top 10 Venecija"; 2012.

u ponudi je širok izbor svježih voćnih sokova, nerijetko cijedenih na licu mjesta, a svakako se ne smije zaboraviti kava kao sastavni dio talijanskog života. ⁶⁴Restorani u samom srcu Venecije, na Trgu svetog Marka, poslužuju pretežno talijansku hranu iz regije, s naglaskom na ribi, gdje se ručak obično poslužuje oko 12:30, a večera od 20 sati na dalje. Neki od takvih jesu: Al Conte Pescaor, Da Arturo, Al Graspò de Ua, Antico Martini, La Caravella, Do Forni, Grand Canal i brojni drugi. ⁶⁵

Slika 22: Sardine in Saor (preuzeto 15.lipnja 2024.)

Izvor:<https://www.polpo.co.uk/items/sarde-in-saor>

⁶⁴ Boulton, S. et al.: "Venecija i Veneto"; Zagreb, 2005.

⁶⁵ Jepson, Tim: "Upoznajte Veneciju"; 1997.

3. Turizam grada Venecije

Turizam jest grana gospodarstva koja značajno pridonosi ukupnom gospodarstvu određenog područja, regije ili države. Turizam uključuje sve aktivnosti koje su proizašle iz putovanja i boravka osoba izvan njihove uobičajene sredine ne dulje od jedne godine radi odmora, poslovnog putovanja i drugih razloga nevezanih uz aktivnosti za koje bi primili ikakvu naknadu u mjestu koje posjećuju.⁶⁶ Turizam destinaciji u kojoj se razvija donosi mnoge koristi, ali nerijetko ima i štetne strane, posebice na okoliš, zbog prekomjernog iskorištavanja prirodnih kapaciteta za izgradnju prihvatnih za turiste, kao i zbog zagađenja zbog prevelikog broja posjetitelja, a što je slučaj i u Veneciji.

3.1. Venecija tijekom godine

Jedan od glavnih problema svjetskog turizma, posebice na europskom području, gdje su zbog geografskog položaja ljeta najprivlačnija za odmor, jest sezonalnost. Stoga se javlja ključan problem obogaćivanja turističke ponude tijekom cijele godine kako bi se privukla turistička potražnja i izvan sezone, što se može vidjeti na primeru Venecije. Venecija je bogata raznim događanjima kroz cijelu godinu, a preporuča se posjet u proljeće, osobito početkom travnja kada vrtovi vila i gorske livade pokrajine Veneto pružaju nezaboravan prizor.

Glavni, a možda i događaj najjače privlačne snage za posjetitelje, kojim započinje turizam u Veneciji tijekom godine jest Venecijanski karneval. Tradicionalno se održava deset dana prije pokladnog utorka te privlači velik broj posjetitelja iz cijelog svijeta. Uz karneval u Rio de Janeiru, glasi za jedan od najpoznatijih i najveličanstvenijih svjetskih karnevala.

Sredinom ožujka, održava se utrka u stilu maratona, naziva "Su e zo per i ponti", gdje sudionici trče ili hodaju gradskim ulicama gore i dolje po mostovima.

U travnju Venecija slavi svog zaštitnika, svetog Marka, 25. travnja, a obilježava se utrkom gondola u Zaljevu svetog Marka između Sant'Elene i Punta della Dogana.

U svibnju se održava star običaj vjenčanja Venecija s morem, koji je uveo dužd Pietro Orseolo 1000. godine, a naziva se La Sensa. Na svečanosti lokalni dužnosnik izgovara riječi

⁶⁶ Definicija turizma prema WTO

“Udajemo se za tebe, o More, kao zalog istinske i trajne vladavine”, pritom bacajući lovorovu krunu i prsten u more. Nedjelju nakon ovog događanja slijedi novo, Vogalonga, kada stotine čamaca sudjeluje u utrci dugog veslanja od Trga svetog Marka do Burana i natrag.

Ljeto u Veneciju privlači mnoštvo ljudi. Redovi za muzeje i gužve oko popularnih znamenitosti su velike, a hoteli često popunjeni i rezervirani. Lipanj započinje jednom od najvećih svjetskih izložbi suvremene umjetnosti, naziva Biennale, koja se održava svake neparne godine. biennale posjetiteljima predstavlja umjetničkih arsenal četrdesetak država, ali i radove manje poznatih umjetnika.

U srpnju se održava Festa del Redentore kao uspomena na izbavljenje od kuge pa se odlazi u crkvu Redentore na misu, a navečer se održava spektakularan vatromet.

Kolovoz, kao praznični mjesec, karakteriziraju lokalne seoske proslave koje posjetitelju omogućuju dodir s lokalnom hranom i pićem, nošnjama i plesovima.

Postsezonsko razdoblje otpočinje jednim od važnijih venecijanskih događanja, Venecijanskim filmskim festivalom, koji privlači brojne filmske zvijezde i njihove obožavatelje. Ovaj događaj slijedi još jedan značajan, Regata Storica, gdje se gondolijeri natječu u regati duž Canala Grande.

U listopadu se održava Venecijanski maraton, utrka koja započinje na Brenta Rivieri, a završava baš u Veneciji.

Studeni obilježava još jedno slavlje izbavljenja od kuge, Festa della Salute, koje se slavi podizanjem pontonskog mosta preko Canala Grande do crkve Santa Maria della Salute, a stanovnici Venecije zahvaljuju se za još jednu godinu zdravlja.

Godina tradicionalna završava adventskim razdobljem i prikladnim slavljem, koje donosi veći broj posjetitelja u grad, osobito za Božić i Novu godinu.⁶⁷

3.2. Vrste turizma u Veneciji

Venecija je bogata brojnim kulturno-povijesnim znamenitostima te važnim događanjima koji privlače brojne posjetitelje, pa se iz toga može zaključiti da su ključni oblici turizma u ovoj destinaciji kulturni i manifestacijski turizam. Venecija nije tipično odredište za uživanje

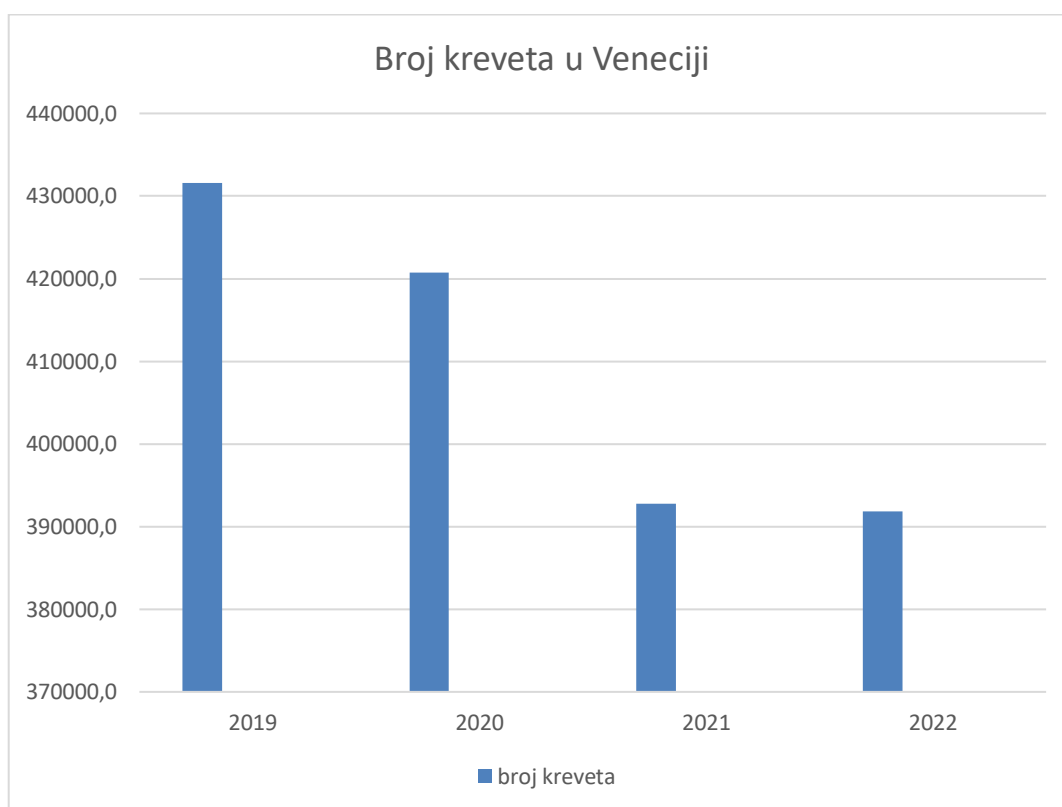
⁶⁷ Boulton, S. et al.: “Venecija i Veneto”; Zagreb, 2005.

u suncu i moru, kao što je velika većina gradova na jadranskoj obali, dapače, ovdje su sunce i more daleko od primarnih privlačnih faktora za dolazak u destinaciju. Kako je jedno od najznačajnijih područja posjeta kulturnih turista Trg svetog Marka, koji danas obiluje brojnim restoranima i barovima, razvijen je i gastronomski turizam, koji omogućuje posjetiteljima da kušaju autohtonu talijansku kuhinju i njezine specijalitete. Također, brojne manifestacije sportskog su duha, poput Regate Storice, što posjetiteljima omogućuje aktivan odmor i razonodu, a može postaviti temelje i za razvoj sportskog turizma.

3.3. Smještajni kapaciteti Venecije

Iako grad pun palača, muzeja i galerija, naizgled ne ostavlja puno mjesta za smještaj svojih posjetitelja, brojni su hoteli smješteni upravo u bivšim palazzima, a tako dobivaju i na svojoj vrijednosti. Sami hoteli u blizini Trga svetog Marka poznati su po iznimno visokim cijenama, no većina turista smatra da je takav pothvat isplativ, premda ih sve veći broj odsjeda u Veroni ili Padovi pa u Veneciju putuju vlakom. U Veneciji se ne može govoriti o “mrtvoj sezoni” glede cijene smještaja, dakle, nema prednosti nižih cijena ili mogućnosti pregovaranja. Nešto jeftiniji smještaj može se pronaći u razdoblju između studenog i veljače, no mnogi su hoteli izvan sezone ujedno i zatvoreni, pa ne ostaje mnogo mogućnosti osim velike potrošnje. Osim hotela, u Veneciji se smještaj može potražiti i u apartmanima te luksuznim vilama s bazenima. Neki od najpoznatijih i najluksuznijih venecijanskih hotela jesu Radisson Collection Hotel u Palazzo Nani, Al Teatro Palace, Palazzo Veneziano, Hotel Ai Cavalieri, Aqua Palace i brojni drugi.⁶⁸ Na grafikonu broj 1. može se vidjeti kretanje broja kreveta kao jedinice smještajnog kapaciteta u zadnje četiri godine. Pad je očit i očekivan kao posljedica restrikcija kretanja i putovanja zbog pandemije virusa COVID-19, no ne treba očekivati ni veći porast, budući da Venecija nastoji smanjiti broj posjetitelja, točnije ograničiti broj istovremenih dolazaka i grupa koji narušavaju bonitet grada.

⁶⁸ Boulton, S. et al.: “Venecija i Veneto”; Zagreb, 2005.

Grafikon 1: Broj kreveta u Veneciji u razdoblju 2019.-2022.

Izvor: Izrada autora prema <https://www.statista.com/statistics/1088437/bed-places-in-tourist-accommodations-in-the-municipality-of-venice/>)

3.4. Turistička statistika i problematika Venecije

Unatoč padu turističkih dolazaka uslijed pandemije COVID-19 virusa, u 2023. Venecija, kao i brojne druge destinacije, bilježi porast broja dolazaka i noćenja. Tako je Veneciju u 2023. godini posjetilo 4,6 milijuna ljudi, čime se ona vratila na razinu prije pandemije.⁶⁹ Najveći broj turista dolazi iz Sjedinjenih Američkih Država, oko 725 tisuća dolazaka je upravo odande.

Na tablici broj 2. mogu se proučiti dolasci i noćenja u Veneciju od 2017. do 2022. godine, kao i očita činjenica pada dolazaka i noćenja u vrijeme pandemije, ali i porast nakon jenjavanja iste. Prosječno vrijeme ostanka u Veneciji varira između 2 i 3 dana, što je relativno kratko, a na tu brojku utječe velik broj dnevnih posjetitelja i izletnika.⁷⁰

⁶⁹ <https://www.statista.com/statistics/732406/overnight-tourist-arrivals-in-venice-italy/>

⁷⁰ <https://www.statista.com/statistics/732572/international-tourist-arrivals-in-venice-italy/>

Tablica 2. Dolasci, noćenja i prosječno vrijeme boravka u Veneciji 2017.-2022.

Godina	Dolasci (*1000)	Noćenja (*1000)	Prosje. vrijeme boravka
2017.	5,035	11,686	2,32
2018.	5,255	12,118	2,31
2019.	5,523	12,949	2,34
2020.	1,338	3,557	2,66
2021.	2,121	5,728	2,70
2022.	4,646	10,989	2,78

Izvor: izrada autora prema City of Venice Tourism Department- Statistica Office of Veneto Region

Ono što je zapanjujuće u turističkoj statistici Venecije jest da broj dostupnih kreveta premašuje broj stanovnika, pa se domaće stanovništvo nerijetko osjeća kao stranac u vlastitom gradu. Na vrhuncu turističke sezone, oko 40 tisuća turista dnevno posjeti grad, a takva masovna brojka navela je vlasti da počnu uvoditi naplatu ulaza u Veneciju te ograničenje turističkih grupa na 25 osoba, što nije novi način stjecanja profita, nego rješenje za balans između lokalnog i stranog te postizanje lagodnog života domicila unatoč masovnom turizmu.⁷¹ Problematiku turizma u Veneciji, dakle, predstavlja njezina prevelika posjećenost, kojoj se već godinama pokušava stati na kraj. Iako je turizam zapravo ono od čega Venecija živi, istovremeno joj uzrokuje brojne probleme, posebice glede ekoloških katastrofa. Stoga je grad još 2019. godine započeo priču o uvođenju naknada za posjetitelje, no iste se vrlo brzo ukidaju uslijed pandemije COVID-19 virusa. Pandemija je ipak nešto dobro donijela ovom gradu-budući da se priljev turista značajno smanjio, kanali su se počeli čistiti te su brojni plovni putevi proglašeni nacionalnim dobrima, drugim riječima, brodovi više ne smiju krstariti u blizini Trga svetog Marka i duž kanala Giudecca. Konačno uvođenje naknada za posjetitelje dočekano je tek 2023. godine te je utvrđeno da će iste ovisiti ovisno o razdoblju posjeta, pa će tako u vrhuncu sezone turisti plaćati i po 10 eura za ulazak u grad, dok će u posezoni ta naknada iznositi 3 eura. “Venecija je mali i vrlo delikatan grad, stoga broj posjetitelja mora biti kompatibilan s veličinom Venecije. Ako nema mjesta, nećete moći ući.”⁷² Plaćanja naknade oslobođeni su stanovnici Venecije, studenti i ljudi zaposleni u gradu, ali i posjetitelji koji rezerviraju noćenje u hotelu u samom centru grada. Uvođenje ovih naknada dočekalo je oduševljenje među domicilnim stanovništvom, budući da

⁷¹ Simon Venturini, savjetnik za turizam, <https://raport.ba/venecija-ponovo-u-problemu-broj-kreveta-za-turiste-nadmasuje-broj-stanovnika/>.

⁷² Izjava gradonačelnika Venecije

omogućuje ponovno uvođenje sklada između lokalnog i stranog u Veneciji, no istovremeno je podosta podijelilo mišljenje putnika.

Ove naknade se smatraju sredstvom za oslabljivanje dnevnog, tzv. “hit-and-run” turizma, koji ponajviše remeti lokalni tempo života. U ovom slučaju turisti dolaze samo na nekoliko sati, iskrcavajući se sa kruzera ili na neki drugi način, te odjednom preplavljaju ulice, kanale i trgove. Cilj je smanjiti dolaske u jednom danu i odlaske u istom, što predstavlja umor i stres za grad, a umjesto toga poticati sporiji turizam.⁷³

Dobra stvar naknada jest što bi mogle podići ekonomski profil posjetitelja, što bi u konačnici povećalo ukupnu potrošnju takvih posjetitelja te dovelo gradu veći profit od ove djelatnosti. Unatoč uvođenju naknada, na gradu je tek za vidjeti što mu donosi budućnost te hoće li se masovnost turizma smanjiti ili će pak, donijeti kontra-efekt, ogorčenost onih koji plaćaju ulaz, ali i pojavu “ilegalnih” turista.

⁷³ Prema riječima zamjenice gradonačelnika Venecije

Zaključak

Venecija je jedno od najpoznatijih turističkih odredišta na području cijele Europe, ali i renomirana svjetska destinacija, zahvaljujući bogatoj turističkoj ponudi tijekom cijele godine, od kulturno-povijesnih spomenika i zdanja koja oduzimaju dah, do manifestacija poput Venecijanskog karnevala koji privlače turiste iz cijelog svijeta da posjete ovaj grad na vodi. Venecija je oduvijek bila velika sila na europskom prostoru, iako se to nekad ogledalo u vojnoj i prometnoj snazi, a danas ponajviše na turizmu. Većina se gospodarstva Venecije temelji upravo na turizmu, nešto manje na teškoj industriji te ribolovu. Očito je da je Venecija izgubila svoju nekadašnju povijesnu snagu te nastoji to nadoknaditi masovnim turizmom, što ju je pak dovelo do dodatnih problema, od prekomjerne eksploatacije zemljišta do tolike masovnosti turizma koji ometa normalan život lokalnog stanovništva. Opravdana je velika zainteresiranost gostiju za posjet ovom gradu, budući da obiluje brojnim građevinama i spomenicima vrijednima divljenja, o Duždeve palače i Bazilike svetog Marka na istoimenom trgu, srcu Venecije, do drugih palača i crkvice duž gradski kanal, Canal Grande. Velik broj takvih građevina, njihova pristupačnost, jedinstvena mogućnost razgledavanja grada plovidbom gondolama, brojne manifestacije tijekom cijele godine te privlačna gastronomska ponuda jaki su privlačni faktori za dolazak posjetitelja iz cijelog svijeta. Naravno, brojni dolaze i motivirani činjenicom da bi grad ubrzo mogao nestati pod vodom, pa ga žele posjetiti dok je to još moguće. Sve to dovelo je do prevelikog broja posjetitelja što je primoralo gradsku upravu na donošenje odluke o naplaćivanju ulaza u grad kako bi se i ograničio i kontrolirao broj posjetitelja za dobrobit grada, kvalitetnog odvijanja turističkih kretanja te lagodnog života domicilnog stanovništva. Ovaj je grad tako primjer da iako općeniti cilj ostvarenja što većeg broja turističkih dolazaka i noćenja donosi brojne dobrobiti za gospodarstvo grada, isto tako može i donijeti brojne negativne posljedice, pa je stoga ključno kontrolirati turistička kretanja na vrijeme i znati postaviti granicu. Od iznimne je važnosti upravljanje destinacijom i njezinim sadržajima, kako bi se izbjegla prenapučenost grada i masovan turizam, što na kraju dovodi i do kvalitetnijeg turističkog doživljaja za samog posjetitelja, koji će se nakon lagodnog boravka i odlučiti vratiti u destinaciju, a poznato je da lojalnost posjetitelja jedan od iznimno važnih faktora koji ukazuju na kvalitetno upravljanje destinacijom. Ovom odlukom o naplaćivanju ulaza Venecija je upravo

na tom putu, jer, osim što joj isto osigurava jedan novi izvor prihoda, omogućuje i veće zadovoljstvo trenutnih posjetitelja, ali i domicilnog stanovništva, te znak da je promjena pozitivna i odličan korak u budućnost.

Bibliografija

Knjige:

- Boulton, S. et al.: “Venecija i Veneto”; Zagreb, 2005.
- Curić Z., Glamuzina N., Opačić V.T.: “Geografija turizma”; Zagreb, 2013.
- Jepson, Tim: “Upoznajte Veneciju- vodič i plan grada”; Zagreb, 1997.
- Price, Gillian: “Top 10 Venecija”; Zagreb, 2012.

Web-izvori:

- 67. filmski festival u Veneciji: <https://www.hostelsclub.com/hr/magazine/67-filmski-festival-u-veneciji#commento-login-box-container> (pristupljeno 30.svibnja 2024.)
- Alla scoperta di Rialto: <https://www.welcometoitalia.com/it/top10-venezia/alla-scoperta-di-rialto/> (pristupljeno 15.ožujka 2024.)
- Duždeva palača: <https://hr.kuzminykh.org/1526-doges-palace.html> (pristupljeno 10.ožujka 2024.)
- Economy and politics in Venice: <https://www.zainoo.com/en/italy/veneto/venice/economy-politics> (pristupljeno 25.veljače 2024.)
- Geografija u slici i reči- Venecija: <https://galegeograf.wordpress.com/2013/03/16/venecija/> (pristupljeno 21.veljače 2024.)
- Glossary of tourism terms: <https://www.unwto.org/glossary-tourism-terms> (pristupljeno 25.veljače 2024.)
- Hrvatska Enciklopedija- Venecija: <https://www.enciklopedija.hr/clanak/64238> (pristupljeno 21.veljače 2024.)
- Italija-Venecija ponovno u problemu: <https://raport.ba/venecija-ponovo-u-problemu-broj-kreveta-za-turiste-nadmasuje-broj-stanovnika/>(pristupljeno 10.lipnja 2024.)
- Klima i vrijeme u Veneciji: <https://wavedstudio.com/blog/la-serenissima> (pristupljeno 21.veljače 2024.)

- La Serenissima: <https://wavedstudio.com/blog/la-serenissima> (pristupljeno 21.veljače 2024.)
- Number of beds in tourist accomodation establishments in Italy, Venice from 2012 to 2022: <https://www.statista.com/statistics/1088437/bed-places-in-tourist-accommodations-in-the-municipality-of-venice/> (pristupljeno 10.lipnja 2024.)
- Number of international tourist arrivals in Venice, Italy from 2011 to 2023: <https://www.statista.com/statistics/732572/international-tourist-arrivals-in-venice-italy/> (pristupljeno 21.veljače 2024.)
- Palazzo Barbaro: <https://househistree.com/houses/palazzo-barbaro> (pristupljeno 25.svibnja 2024.)
- Palazzo Dario: <https://www.atlasobscura.com/places/palazzo-dario> (pristupljeno 25.svibnja 2024.)
- Palazzo Loredan Vendramin Calergi on the Grand Canal: <https://www.photowalkinvenice.com/palazzo-loredan-vendramin-calergi> (pristupljeno 25.svibnja 2024.)
- Venecija, Veneto, Italija : <https://hr.db-city.com/Italija--Veneto--Venecija--Venecija> (pristupljeno 20.veljače 2024.)
- Venice population in 2024: <https://worldpopulationreview.com/world-cities/venice-population> (pristupljeno 21.veljače 2024.)

Popis ilustracija

Tablice

Tablica br.1.:Kretanje temperatura i padalina u Veneciji tijekom godine	5
Tablica br.2.: Dolasci, noćenja i prosječno vrijeme boravka u Veneciji 2017.-2022.	43

Grafikoni

Grafikon 1.: Broj kreveta u Veneciji u razdoblju 2019.-2022.	42
--	----

Slike

Slika 1.: Položaj grada Venecije	4
Slika 2.: Bazilika svetog Marka	12
Slika 3.: Duždeva palača	15
Slika 4.: Trg svetog Marka	17
Slika 5.: Kanal Grande	20
Slika 6.: Tržnica Rialto	22
Slika 7.: Crkva Santa Maria Gloriosa dei Frari	23
Slika 8.: Crkva Santa Maria dei Miracoli	24
Slika 9.: Crkva San Zaccaria	25
Slika 10.: Crkva San Giorgio Maggiore	26
Slika 11.: Crkva San Sebastian	26
Slika 12.: Crkva Madonna dell'Orto	27
Slika 13.: Strop crkve San Pantalon	28
Slika 14.: Ca´d Oro	29
Slika 15.: Ca´Foscari	30
Slika 16.: Palazzo Vendramin-Calergi	31
Slika 17.: Ca´Dario	32
Slika 18.: Ca´Rezzonico	33
Slika 19.: Palazzi Barbaro	34
Slika 20.: Venecijanski karneval	36
Slika 21.: Venecijanski filmski festival	37
Slika 22.: Sardine in Saor	38